

Beatus vir strenuus et ideo vnus qz rarus
(cui uo imputauit dñs pccm) .i. quē rei pec-
cati nō iudicat qz animi virtute fultus se a
omī pccō criminali custodiuit (nec est in spū
eius dolus) dū in hoc se nō iustificat s; pec-
catorem pñtetur et se ipm accusat. **Vel** (Be-
tus vir cui nō imputauit dñs peccatuz) siue
ad culpā siue ad penaz. qz (nec est in spū eius
dolus) vere enī penitet mente et se accusat ore
et corde tenet qd ore fatetur. **Vel** (Bī qz re-
misse sunt iniquitates) p cordis pñtionez (et qz
recta sunt pccā) p oris pñsionē (Beatus vir
cui nō iputauit dñs pccm) p opis satisfactōz
(nec est in spū eius dolus) .i. nihil dolose
aut fraudulenter agit vel in pñtendo vel in

confitendo vel in satisfaciendo. **Sed**

Quoniam tacui inueterauerunt ossa mea: dum clamarem tota die.

Quoniam olim (tacui) confessionem peccati: scelus meum abscondendo (inueterauerunt ossa mea) id est presumpte sunt virtutes anime mee quoniam qui malum quod gessit non aperit eas etiam quas habet virtutes perdit. unde tota virtus mea et interior fortitudo defecit et mole viciozū grauata in vetustate sua remansit quia confitendo non amari nouitate. (dum clamare tota die). id est contine peccatum defendendo: aut de iusticia et meritis me iactando: vel ex anxietate et timore diuine vindicte et punitionis ad dominum orando. Et quia tacuit vindicantem domini manu sensit. d.

Quoniam die ac nocte grauata est super me manus tua: conuersus sum in erumna mea dum configitur spina.

Quoniam die ac nocte). id est assidue (grauata est super me manus tua). id est penas vindicte: vltimae superbie tribulationes mihi immittendo ad humiliandum me superbum. Quia confessione peccati non luit humiliari humiliatus est pondere manus dei. Et ideo subdit conuersus sum in erumna mea). id est in consideratione mee miserie quia in assidue tribulatione flagellorum tuorum cognoui me miserum. (dum configitur spina) mihi. scilicet aculeus et stimulus conscientie peccatricis. id est dum puncta est conscientia. Stultus in culpa reditur sapiens in pena. unde peritus ait

Delictum meum cognitum tibi feci: et iniusticiam meam non abscondi.

Delictum meum scilicet quod facienda dimisi (cognitum tibi feci) pereram confessionem (et iniusticiam meam) scilicet quod non facienda feci (non abscondi) a te. id est non operui sed agui ut tu operires dexteri ut tu tegeres. Peccatum quidem abscondit oino tacendo in pre excusando. verbis falsatis tegendo. Ut autem dicit Isidorus. Seruo dei tanta debet esse peccati recordatio ut ea que gessit semper lachrymans confiteatur. pia itaque domini dispensatio factum est ut quod pena peccati extitit hoc ipsum virtutis occasio fuerit. Unde et subiungit

Dixi confitebor aduersus me iniusticiam meam domino: et tu remisisti impietatem peccati mei

Dixi enim prius in corde ubi deus videt. id est deliberavi apud me et firmiter proposui hoc scilicet quod ego (confitebor) simul corde et ore (aduersus me). id est non deo. non diabolo. non nature. non fato. non fortune sed mihi ascribendo et in me referendo. meque ipsum et non alium accusando. (iniusticiam meam domino). id est ad honorem domini coram

eius vicario. (et tu remisisti) absque mora per gratiam tuam (impietatem peccati mei) quantum ad culpam. Cum agimus malum peccatum quidem est: cum autem idipsum deo abscondere volumus iam non solum peccatum est sed etiam impietas peccati. unde non solum ei deus quod male gessit sed etiam quod impie absconderat dimisit. Et vide de quibus velox sit dei misericordia erga peccatores: non dum confitetur ut audiat homo sed confiteri promittit quod audit deus et votum per confessionem reputans dimittit. Magna pietas ut ad solam permissionem dimiserit votum enim per operationem iudicatur. Postea tamen si fieri potest facienda est ministris ecclesie confessio alioquin non posset contritio: quia nisi confiteretur ex sua inobedientia damnaretur.

Pro hac orabit ad te omnis sanctus: in tempore opportuno.

Pro hac scilicet remissione facienda. Vel (pro hac) impietate remittenda (orabit ad te) o deus (omnis sanctus) quia nullus est sine peccato etiam sanctus (in tempore opportuno). id est in hac vita in qua licet conuertere. Tempus opportunum est tempus merendi scilicet tempus gratie quod est totum tempus penarum quo semper est orandum. Inter tempora merendi est optimum et precipuum tempus sanitatis. Sed tempus perdimus tripliciter. vel violentis et importunis negociis. vel voluptuosis operibus. vel desidiolis negligentibus. per ista eripiuntur nobis tempora. Et licet sit modo tempus opportunum

Veritamen in diluuium aquarum multarum: ad eum non approximabunt.

Veritamen id est illi qui sunt (in diluuium aquarum multarum). id est in concupiscentiis carnalibus (ad eum) scilicet deum (non approximabunt) saluandi scilicet sed elongabunt. Vel (Veritamen) si sic fecerit orando (in diluuium) et inundatione aquarum multarum) et tentationum vehementium superuenientium. licet habundauerint tentationes tanquam inundationes aquarum multarum ipse tamen tentationes (ad eum) scilicet sanctum sic orantem (non approximabunt) ut eum superent et in peccatum reciduiare faciant quia conuerteret se ad dominum et orabit. d. Quia peccata remisisti in hoc diluuium quod vndique perstrepat

Tu es refugium meum a tribulatione que circumdedit me: exultatio mea erue me a circumdantibus me.

Tu solus (es refugium meum) non mea vis vel alius dominus (a tribulatione) huius seculi vel tentatione vicioz et diaboli (que circumdedit me) et impugnat in isto diluuium ex omni parte

volēs me subuertere. qz a dextris sunt pſpa:
a ſiniſtris aduerſa. añ vana glia. retro delecta
bilis pccōz memoria. ſup̄ diabol⁹: infra car
nis tyrannus. extra mūdus: intra cogitatio
nū tumult⁹. et tu es (exultatio mea) qz de te et
in te gaudeo. et ſi gemo adhuc in re: gaudeo
tamē in ſpe. ⁊ ideo (erue me) quia adhuc ſum
in malis. (a circundantibus me) ſcilicet ini
micis et vicij⁹ mibi inſidiantib⁹. Et respon
det dñs penitenti

In intellectu tibi dabo ⁊ inſtruā te: i via hac
q̄ gradieris firmabo ſup te oculos meos.

Intellectū tibi dabo vt ſp te cognoscas et
ſp ad deū in ſpe gaudeas (et inſtruā te) armis
iuſticie. ſciētia. bonis morib⁹ ⁊ p̄tutib⁹ ad p̄
ſe q̄ndum bonū et fugiendū malū ne aberres
(in via hac) ſc̄z virtutū (q̄ gradieris) et ambu
labis (firmabo ſup te oculos meos) p̄fectū tu
um p̄ viā virtutū miſcōiter attēdendo et te in
eodē itinere ne q̄s tibi noceat et vſqz in finez
p̄ſeueres diligēter cuſtodiedo. **A**ccepto igitur in
tellectu conuertit ſe penitēs ad alios. dicens.
quia dñs mibi ita fecit ergo o vos conſortes
mei quos inuito

Nolite fieri ſicut equus et mulus: quib⁹
non eſt intellectus.

Nolite fieri ſicut equ⁹ et mulus (ſequētes
ſenſitiuū ⁊ beſtialē appetitū (q̄b⁹ nō eſt intelle
ctus) et rō ad h̄mōi appetitū refrenādū Equ⁹
ſup̄bos ſignificat ⁊ lubricos carnis volupta
tibus ſeruiētes. **M**ulus p̄gros et inſecūdos
nullū aīe fructū faciētes q̄ duz ſolis terrenis
inherēt intellectū de celeſtib⁹ nō h̄nt. vel qz ſi
ne diſcretōe equus ſeſſorē et mulus on⁹ acci
pūt et ita neutri eſt intellect⁹: vel illi ſeſſoris vlt
huic oneris p̄hibet boīes a diabolo inſideri
et vicij⁹ onerari. Deū p̄uertit ſe penitēs ad
deū. d. **N**e ſi nolūt acquieſcere o deus fac eis
quod feciſti mibi ſc̄z

In chamo et freno maxillas eorū con
ſtringe: qui nō appropimāt ad te.

In chamo et freno. i. in maiori et minori
tribulatōe (maxillas eorū). i. ora iactātia ⁊ ſu
perba eorū q̄ ſe de ſuis virib⁹ et meritis iactāt
et pccā tacēt (cōſtringe). i. coarta. et rep̄me. (q̄
nō appropimāt ad te) hūiliando ſe ſc̄z p̄ ſupbi
am elongant a te. i. eos q̄ erecta ceruice ſunt
ſicut equus ⁊ mulus indomitus et nolūt tibi
obedire penis et laborib⁹ afflige ita q̄ pena
et veritatē dante eis intellectū obediāt tibi ad
nutū ſicut aīalia donec viā teneāt frena pari
untur et flagella. **N**ec mirū ſi adhibito talib⁹
freno flagella etiā adhibentur. quia

Multa flagella peccatoris: ſperantē autē
in dño miſericordia circundabit.

Multa etiā cum freno ſunt (flagella pec
catoris) quib⁹ a deo flagellant⁹: ſiue in p̄nti ſi
ue in futuro ideoqz ceſſa a pccō. **P**oſt frenū
adduntur flagella ad domandū hīc: cui indo
mito et hīc q̄z vaga datur licētia et in futu
ro multa flagella. (ſperantes autē in dño) ſpe
certa et debita et agentē de pccis p̄niam (miſe
ricordia circundabit) vndiqz eū p̄tegendo ne
ſit locus hoſti. **Q**uē primo circūdat tribula
tio poſtea circūdat miſcōdia qm̄ miſcōdiam da
bit qui p̄pter peccata n̄ra iuſte tribulari nos
voluit. **I**deo admonendo ſubiūgit. igitur

Letamini in dño et exultate iuſti: et glo
riamini omnes recti corde.

Letamini interius corde (in dño) non in
vobis nō in mundo (et exultate) exterius in
corpe nō mundi amatores nō pccōres: ſc̄z (iu
ſti) non meritis v̄ſis ſed gr̄a dei iuſtificari (et
gloriamini) etiā in tribulatōib⁹ et gloria ſeu
teſtimonio bone p̄ſciētie. (oēs recti corde) ba
bentes voluntatē p̄formē et ſubdirā volūta
ti diuine. **R**ecti corde ſunt: quib⁹ oīa iudicia
dei placent: et ſe de pccis ſuis accuſant. deū ſi
ue in p̄ſperis ſiue in aduerſis ſemp laudant:
deo nō reſiſtunt et cor ſuū ſm voluntatē dei
dirigunt quā ſue preponūt. vt et chriſtus do
cuit. d. **N**on q̄d ego volo ſed quod tu.

Sancte dñe qui remiſiſ de **D**ño
licis beatitudinē te cōſeſſis attribuis exau
di vota p̄ntis familie ⁊ cōfracto pccī aculeo:
ſpūali nos exultatōe p̄funde. **P**er d.

Exhortatio et inuitatio iuſtoz ad rei
laudem p̄pter ipſius ſummā fidelitatē.
potentiam. ſapientiam et bonitatem.

ps. xxxij.

Exultate iuſti in dño
mino: rectos decet laudatio.

Auctor pſalmi propheta dauid. **T**itulus
hic eſt. **I**n finem pſalmus dauid. **I**ſte enim
pſalmus dirigens nos in finem ſc̄z in chris
tum conuenit **D**auid prophete vel perfecte
anime exhortanti ad laudem dei fideles ad
ſemen **D**auid pertinentes. **M**ateria: diuine
potentie ſapientie et bonitatis commendatio
Intentio: fideles ad laudem dei noſtri inui
tare. **S**ententia in generali: **P**ropheta vel p̄
fecta anima in iſto pſalmo potentiam et mi
ſericordiam dei cōmendat. agens de operib⁹
creatōis et recreationis vt timeatur poten

tia qua creat et ametur misericordia qua re-
creat. Inuitatq; fideles ad dei laudes et pre-
conium: et beatificat digne laudantes et co-
lentes eum. Quia enim in precedenti psal-
mo breuiter psalmista cōcluserat **L**etamini
in domino et exultate iusti. vult nunc de hoc
negocio principalit̃ agere scilicet ad dei lau-
des inuitare. Quibus autem modis et quibz
de causis laudandus sit per totum corpus
psalmi exponit. Sententia in speciali: osten-
dens ergo propheta qui laudare debeant: ius-
tos ad laudem monet. dicens. (**E**xultate) eti-
am in aduersis o (iusti) impijs enim non est
gaudere dicit dominus. (in domino) non in
vobis. non in seculo. et quia exultare in do-
mino nisi laudando non possumus (rectos)
inquit (debet laudatio). i. laudare deum. **I**u-
sti sunt qui per fidem et bonam operationem
domino seruiunt. **R**ecti sunt qui cor suū fm
voluntatem dei dirigunt et in omnibus ac
semper deo gratias referunt et si eos pertur-
bat humana fragilitas diuina cōsolatur eq̃-
tas. Qui tales sunt: ad exultandū in domi-
no et laudandum eum idonei sunt. **E**t sub-
iungit quo modo sit laudandus.

Confitemini domino in cythara: in psal-
terio decem cordaz psallite illi.

Confitemini domino) cōfessione laudis
(in cythara) seruiendo ei in operibus miseri-
cordie. **C**ythara enim deorsum aperturā ha-
bet et ex inferiori parte sonat. et scdm **P**ie-
ronymum habet sex cordas. sed scdm **I**sidorū
septem. per quam possunt intelligi sex
opera misericordie que in euangelio ponun-
tur vel septem addito eo quod in thobia de
sepultura mortuorū dicitur que maxime de
inferioribus et terrenis fiunt. (in psalterio de-
cem cordarum psallite illi.) seruiendo ei in
decem preceptis. **P**salterium enim de sursum
habet aperturam et a superiori parte sonat:
et habet decem cordas per q̃s signatur do-
ctrina celestis que de sursum est et in decem
preceptis breuiter ostensa est

Cantate ei canticum nouum: bene psal-
lite ei in vociferatione.

Cantate ei) non tantum lingua sed vita.
(canticum nouum) scilicet canticum gratie
et fidei ac charitatis id est exuite vos vetusta-
tem et induite nouitatem quia nō nisi ad no-
uos per gratiam renouatos pertinet hoc can-
ticum et nouum testamentum (bene psallite
ei) bonis operibus (in vociferatione) vt in au-
ribus dei sonet. **B**ene psallit qui bene viuūt.

sed hic ipsa bona vita nostra quandam in au-
ribus dei debet habere spiritalem vocifera-
tionem vt quicquid bene viuendo agimus
toto affectu et deuotione ad laudem dei facis-
amus. **V**el in iubilatione. i. in leticia ineffa-
bili vt non possit verbis dici

Quia rectum est verbum dñi: et omnia
opera eius in fide.

Quia rectum est verbum domini) quia re-
cte docet. recta iubet. recta predicat. recta pro-
mittit. ad dexteram non declinat neq; ad si-
nistram. recto itinere ad supernam patriam
nos perducit. nec in verbo tantum rectus de-
us est: sed et in operibus suis fidelis existit:
exhibens homini quod promissit vnde sequi-
tur (et omnia opera eius in fide) id est in fide-
litate sunt et fidelia et nihil verbo promittit
quod in opere non reddit. **V**el **Q**uia rectus
est verbum domini) id est promissio eius ve-
ra est in omnibus (et omnia opera eius in fi-
de) id est quecunq; iubet fieri omnia funda-
mentum habent fidem. **I**deo etiam est lau-
dandus. quia

Diligit misericordiam et iudicium: mi-
sericordia dñi plena est terra.

Diligit misericordiam) quam nunc pre-
rogat in via vocando: peccata donando ius-
tificando et promittendo. (et iudicium) quo
in futuro eriget prerogata et retribuet vni-
cuiq; scdm merita sua. **D**ilige et tu miseri-
cordiam scilicet miserendo vt misericordiam cō-
sequaris. **A**ma iudiciū vias tuas subtiliter dis-
cutiendo et peccata fletibz ac penitentia pu-
niendo vt quem times iudicem inuenias mi-
sericordem. **E**t vere misericordiam diligit:
quia (**M**isericordia domini plena est terra)
vbique enim euangelium predicatur remissio
peccatorum prestatu: salus annunciatu. et
dicit terra quia ibi habundat hominis mise-
ria et superabundat dei misericordia.

Celesti dñi celi firmati sunt: et spū oris
eius omnis virtus eorum.

Verbo enim (domini) id est sapientia dei
patris (celi) id est apostoli (firmati sunt) id est
plene instructi sunt cum eo conuersando et
firmati ac solidati in fide verbo exemplo et
dono (et) post (spū oris eius) id est filij qui
est os patris (omnis virtus eorum) in doctri-
na et miraculis consistens roborata est qz et
doctrina eorū et miracula a spū sancto data
sunt et firmata qui hic filij esse dicitur ne tm̃
a patre procedere crederetur et hos aposto-
los per omnē terram misit et misericordiam

suam id est remissionem peccatorum predicari precepit. Et ipse misericorditer est

Congregans sicut in vtre aquas maris ponens in thesauris abyssos.

Congregans sicut in vtre vase de corio (aqs maris). i. seclī tribulaciones qz sicut hō in vtre aqs stringit et qñ vult spargit sic dñs tribulaciones ecclie. **S**euiebat tūc mare. i. scilicet fluctibus psequentiū qd modo intra suos terminos manet inclusus. **S**z q tūc seuiebat apte nūc seuit occulte. pensemus igit modo nō deesse deo vñ pferat quo nos emēdet. **I**deo sequit. (ponens in thesauris). i. recondēs in absconditis et in secreto suo (abyssos). i. reprobos et valde malos vt tpe suo pferet vnde bonos erudiat. **I**deo

Timeat dñm oīs terra: ab eo aut cōmoueantur oēs inhabitantes orbem.

Timeat et si de miscōia gaudeat (dñm) nō aliud (oīs terra). i. oīs hō vt desinat peccare: et si nō amore vltimore. hoc ideo dicit ne qd audiens aqs clausas vana leticia supbiat. et pfirmans nos in timore dei subiūgit) ab eo aut et manu miscōie eius (cōmoueantur) ad hūc timorē et moueant ad ei⁹ impium (oēs inhabitantes orbem). i. vniuersam eccliam. ab eo inqz nō terroribz diaboli vel hoīm seu cuiusqz creature. si hec seuiūt: deū time nō ista. tota enī creatura sub illo est quē iuberis time re solū nō alterū pter illū. vñ et subdit

Qm ipse dixit et facta sunt: ipse mandauit et creata sunt.

Qm ipse dixit. i. voluit (et facta sunt) oīa id est formata de informi materia (ipse mādauit). i. verbo suo precepit (et creata sunt) informia de nihilo et ita p̄t in nihilū redigere. et p̄mittit formatōz creatōni qz dignior est formatio. **Q**ia fecit verbo: oīa creauit mandato. oīa sequūtur eius impium cū iubet mouent cum iubet quiescūt: et malicia hoīm cupiditatem nocendi habere valet: p̄tatem si ille nō dat nō habet. **N**on est enī p̄tās nisi a deo. vñ ipse solus est timendus. **I**deo adiungit

Dñs dissipat consilia gentiū: reprobat autem cogitationes populorum: et reprobat consilia principum.

Dñs dissipat) ne effectū habeāt (cōsilia) contra se et suos facta (gentium) eorum destruendo idolatriā qz putabāt destruere eccliam (reprobat aut cogitationes populoz). i. iudeoz. qui non ei⁹ sz suū querūt regnū. et si enī multa machinaretur vt tollerēt nomē christianū de terra: tñ creuit ecclia. (et reprobat cōsilia principū)

id est demonioz vel tyrannoz hui⁹ seculi qz talibz populis querūt dñari. **N**ō est enī sapientia. nō est prudētia. nō est p̄siliū p̄ra dñm. **I**deo nō sunt timendi persecutores sed deus qui p̄tatem habet sup eos.

Cōsiliū aut dñi in eternū manet: cogitationes cordis ei⁹ in generatōz et generatōz

Consiliū aut dñi) de n̄ra vocatōe iustificatōne et gloriificatōe (in eternū manet) qz nullo dissoluit tpe. et (cogitationes cordis) et sapientie (eius) sunt (in generatōez et generatōez) qz nō sunt mobiles et mutabiles sz eterne et manentes. q. d. dispositōnes eius qz ideo dicuntur cordis qz rōnabiliter ordinant in oēm generationē extendunt qz nō est qz volūtati eius possit resistere vel ordinatōni eius p̄trahere. vñ de et subditur de eius consilio

Beata gens cuius est dñs deus eius: populus quē elegit in hereditatē sibi.

Bea) est (gens cuius dñs est deus eius) p̄verā fidē et debitū cultū. i. qz sibi dñm nō elegit nisi deū suū de qz vinit quē colit. **H** est p̄siliū dei vt brā sit gens cui⁹ est dñs volūtate qz deus est p̄tate: illū enī solū b̄tificat qz ei obediuit. nec hoc est a se sz a deo vñ sequit et (p̄s) scz b̄tū est (quē elegit dñs) electōe p̄destinatōis et p̄parauit (in hereditatē sibi) vt eam possidendo regat et colat et nō sinat esse incultam et miserā. i. in possessionē p̄petuā tanqz hereditariā. electi enī sunt hereditas dei et deus hereditas ipsoz. **E**t oñdit quō elegit. d.

De celo respexit dñs: vidit omnes filios hominum.

De celo) itaqz de excelso habitaculo siue de alto diuinitatis siue siue de cellitudine misericordie sue (respexit dñs) misericorditer et inde vidit in imo positos et valde a se remotos (oēs filios hoīm) p̄tinentes ad filiū hoīs vt oībz misereat qz nunqz respectus eius sine miscōia fuit. vidit inqz et misericorditer attendit. vidit qz eoz miserat⁹ est. **E**t bñ dicit oēs qz discretor p̄sonaz nō fuit

De p̄parato habitaculo suo: respexit super oēs qui habitant terram.

De p̄parato habitaculo suo). i. de diuinitatis sue secreto vel de habitaculo qd sibi p̄parauit. i. de angelis. de aplis. de p̄dicatozibz v̄ritatis ad p̄dicanduz nobis missis doctrina et grā spūs sci p̄paratis ad vocatōez alioz qz misertus est oīm (respexit) qui prius se ab eis auerterat (sup oēs qz habitāt terrā) itaqz p̄grini in p̄grino loco vt p̄sit illis ad regendum eos. **E**t oñdit quid de illis fecit qz ipse est

Qui finxit singulatiu corda eorum: qui intelligit oia opa eorum.

Qui finxit. i. manu gr̃e formauit (singulatiu). i. singularit̃ (corda) ⁊ aiaa (eoru) singulis singula quedā dona dāns: q̃ cordibz singulorum pp̃ia dona tribuit et cōformauit et singulos donis gratuitis ornauit. et scit quō quisq̃ eis vtatur vnde sequit̃. (qui intelligit oia opa eorum). i. secretius et interiorius videt.

Non enī solum videt opa que fiunt sed etiaꝫ intelligit et subtiliter attendit q̃liter. quā voluntate. quā intentione et quo fine fiant. Nec solum sp̃alia dona sunt a deo sed etiaꝫ corporalīa ab eo esse declarat ne q̃s ea sibi ascribat. quia

Non saluatur rex per multam virtuteꝫ et gigas non saluabitur in multitudine virtutis sue.

Nō saluatur corpali salute (rex) licet multitudine exercitus potentissimus (p̃ multam virtutem). i. potentia suam: vt patuit in pharaone (et gigas) licet corpe fortissimus (non saluabitur in multitudine virtutis). i. fortitudinis (sue) vt patuit in golīa: nisi cum hoc habeant dei auxiliū et p̃tectōnem. Quis regē potentior: quis gigante fortior? Cum ergo isti in se suaq̃ potentia et fortitudine cōfidentes nō saluentur: nemo nisi dei misericordiam querat ad salutē. Et nō t̃m̃ in potentia vel viribz nō est salus sed etiam

Fallax equus ad salutē in habundantia aut virtutis sue nō saluabitur.

Fallax est (equus ad salutē) sessorum suoz velocitate saluare nō valens (in habundantia aut virtutis) et fortitudinis (sue) sc̃z equi (nō saluabitur) sc̃z ascensor in eo confidens. sic b̃ñana et mundana felicitas que subleuat hoīem sicut equus suū sessorum: fallax est ad salutem quā videtur quideꝫ p̃mittere sed nō potest donare. Et quantūcūq̃ sit magna felicitas etiaꝫ t̃m̃ fallax est q̃ in habundanti virtute bonoz et diuitiaz nō saluatur possessor eius. q. d. non speres in potentia tp̃ali non in fortitudine corpali non in diuitijs et felicitate seculi que notatur p̃ regem gigantem et equum. Dyssice etiaꝫ (rex) qui carnē suā regit nō saluatur p̃ multam virtutem suam) si in ea confidit imputans sibi nō deos (et gigas) qui est rege fortior qui cōtra diabolū et suam p̃cupiscentiā militat nō saluabitur in multitudine virtutis sue) si sup̃bus cōtra deum se extollat (et equus). i. superba opinio quā ascendit existimans se sua virtute saluā-

dum (fallax est ad salutem) Nam huius opinionis infessor (nō saluabitur in habundantia virtutis sue). i. quantūcūq̃ p̃fectus sit. vnde ergo est salus

Ecce oculi dñi sup̃ metuētes eum: et in eis qui sperant sup̃ misericōdia eius.

Ecce. i. in manifesto habetur saluatio. q̃z (oculi dñi). i. misericōdie ip̃ius respectus sunt (sup̃per metuētes eum) timore sc̃o qui eius amore timent peccare nō sup̃p̃sumētes de se (et in eis qui sperant) nō in viribz suis vel meritis sed (sup̃ misericōdia eius) expectantes eam p̃spem firmam nō in eis qui desperant. Timeꝫ re dñm et sperare semp̃ sunt coniuncta. Timor enī sine spe: desperatio est. Spes sine timore: presumptio. Non ergo deus p̃sonam hoīs accipit sed t̃m̃ metuētes se: et sperantes in se misericorditer respicit. Ad hoc

Ut eruat a morte animas eorum: et alat eos in fame.

Ut tandem (eruat a morte) et damnatione perpetua (animas eorum) dāns eis vitam eternam (et) hic interim (alat). i. nutriat (eos in fame) iusticie existentes. Nec sunt duo vota fidelis vt in iudicio eripiat a morte eterna: et hic sp̃alibus alatur vbi est bonoz indigentia. Tempus famis modo est: t̃ps saturitatis post erit. Alit nos interim pius dñs in hac beremo sacramentis suis. doctrina sua. gratia sua: ne deficiam⁹ in via. Ideo vt post perfecte saginetur

Anima nostra sustinet dñm: qm̃ adiutor et p̃tector noster est.

Anima ñra) modo interim q̃z diu fames et pegrinatio est (sustinet dñm). i. patiens est in dño quicquid accesserit ei sustinendo propter eum et patienter expectando eius beneplacitum vt alatur esctis incorruptibilibus. et poterit sustinere dñm (qm̃ ipse adiutor) in pugna et ad debellandū hostes (et p̃tector noster est) ab estu et ad defendendū ab hostibus. Vel (adiutor) ad faciendū bona et dum ad deum conamur. et (p̃tector) ad cauendū mala et dum hosti resistimus. Ideo autem et hac spe est sustinendum

Quia in eo letabitur cor nostrum: et in noīe sancto eius sperauimus.

Quia in eo) non in nobis vbi magna sine illo est inopia. (letabitur) t̃m̃c plene (cor ñm) et aīa cum p̃ operibz et meritis premia recipimus. (et) interim (in noīe sancto eius) id est: in re nominis quod est saluator quod nobis absentibus per fidem misit nō in meritis

nostris (sperauimus) nos venturos ad eum in futuro. et ut oia hec bona impleant: spera hic ut ibi leteris. esuri et siti h ut ibi epuleris. et pueriles sermones ad deum subdit orōes breuem et salubrem. dicens. Et ideo

Fiat misericordia tua domine super nos: quemadmodum sperauimus in te.

Fiat misericordia tua domine super nos. i. p. misericordia tua impleat in nobis scz ut in futuro in te letemur (quemadmodum) et sicut hic (sperauimus in te). i. p. m. meritū spei quā i te habuimus. Spes enī nō cōfundit. q. d. Ita fiat et p hoc fiat qz sperauimus nō in alio sed in te. Sicut ergo in te sperauim? sic supra nos tuam misericordiam sentiamus. et f. m. qz orauimus nō f. m. qz meruimus. Istuz versum cogitare debet vnusquisqz anteqz legatur ut fideliter dicat quemadmodum sperauimus in te: ne alibi vagetur et vacet mente.

Pasce domine plebem tuā in fame verbi tui et eripe aīas nras de morte pccī ut repleti misericordia tua aggregari iustoz gaudijs te impertiente mereamur. Per. d.

Psalmus ad dei laudē et timorem ac pluralia alia nos informās et allitiēs a malis quoqz pluribz nos retrahens et de terrenis. ps. xxiij.

Benedicam dominum in omni tempore: semper laus eius in ore meo.

Auctor psalmi ppheta dauid. Titulus talis est. Psalmus scz iste attribuit dauid id est christo qui hic loquitur et in eo christianus psalmus in qz agens de hoc qd fecit cū mutauit vultū suum. i. vetus sacrificiū qd dicit vultus qz indicat voluntatez dei in signo in nouū quod manifeste eam ostendit: quā mutationem fecit in cena et hoc corā Abimelech qui interpretatur pīs mei regnū. i. coram iudeis qui regnuz pīs sui dauid erant. et dauid dimisit eum scz abimelech. i. christus iudeos et abiit ad gentes. Ita etiā corāz achis mutauit. i. coram ignaris discipulis qui dixerunt. durus est hic sermo. Achis enī: quō est: interpretatur. qd vbi dicitur ignorantia designatur. et achis dimisit eum dauid et abiit id est illi discipuli dimiserūt christū et abiērunt retro. In historia ponit achis scz esdras ppter sacramentū querendū nomen mutauit ne putet sola historia narrari. Materia: laudationis dei et timoris filialis affectatio et fidei ad hoc inuitatio. Sicut supra ita et hic

sterum ad dei laudē inuitat alijs tñ ex causis. **I**ntentio: monere fideles ut deū laudent et timeant bonoz et maloz finem et retributōez attendant. **S**nia in generali: ppheta in isto psalmo loquitur in psona christi vel christiani seu etia viri religiosi ammonentis alios ut in dei laude et timore pseuerent et ut a delictis abstineant. iustos qz dicit saluandos impios vero perituros. **S**nia in speciali: laude itaqz incipiens ait christus et in eo christianus (Benedicam). i. laudabo (domini) corde ore et ope. et hoc (in omni tpe) tam pspicitatis qz aduersitatis. Pro vtraz enī fortuna deū laudare debem? sicut Job qui dicebat. dñs dedit dñs abstulit sit nomē dñi bñdictū. et (semper). i. assidue (laus eius) erit in ore meo) ut alios instruat ad laudandū meo exemplo et sicut in corde ut intenta mente deum laudem. **N**ia enī q dicit que cogitat sine culpa sunt et ad laudē dei. et ita laus dei semp est in eo nō qz cōtinue laudet sz qz in eo nō est nisi laus. i. nō prumpit in vituperium.

In dño laudabitur aīa mea: audiāt mansueti et letentur.

In dño) a quo virtutē et potentia sumpsit nō in me (laudabitur aīa mea) de bono suo. id est si in me sit aliquid laudabile ad ipm refero a quo habeo: nō mibi attribuo et ppriam laudem nō quero. (audiāt mansueti). i. mites et benigni laudez dñi. Qui enī in dño nolunt laudari vel qui laudāt in pspicis et blasphemant in aduersis nō sunt mansueti sz superbi. (et letentur) qz res iocunda est anime mansuete et humili. Et ideo ad eos cōuertendo sermonem hortatur ad dei laudem dicēs. Et o vos mansueti

Magnificate dñm mecum: et exaltemus nomen eius in idipsum.

Magnificate dñm). i. predicate eum magnū mirabile et ineffabile quod est magnū cordis mei desiderium (mecum) q. d. quō ego facio sic et vos facite (et exaltate nomē eius) id est p omēs gentes quibuscūqz possumus altum et eternū ppalemus. (in idipm). i. pariter omēs in vnum in vnitāte in cōcordia ut sit nobis cor vnū et anima vna. Quilibet fidelis debet ad deum laudandū et amandum secum alios trahere et inuitare. **U**t aut inuitatos ad hoc trahat dicit que bona sibi inde euenerunt subdens

Exquisiui dñm et exaudiuit me: et ex omnibz tribuiatōibz meis eripuit me.

Exquisiui). i. ex toto corde ex totis viribz

et intus munda p̄scientia quesui. nō anrum
non aliud sed (dñm) oratōibz sedulis ip̄m
implozādo (et exaudiuit me) bona que ab eo
postulauit: et vt eum inuenirē mibi conceden-
do (et ex oibz tribulatōibz et angustijs meis)
tam cor palibz q̄ spūalibz (eripuit me) mani-
feste vel occulte misericorditer liberādo. Est
enī ereptio manifesta sicut danielis et triū pu-
erorū. occulta sicut martyriū in tormētis triū
phantū. Deinde hortatur alios qd̄ ip̄e p̄ba-
uit. d. Vos ergo exemplo mei

**Accedite ad eum et illuminamini: et fa-
cies vestre nō confundentur.**

Accedite p̄pius corde et ope de tenebris
erroris pristini et p̄uersatōis mūdane (ad eū)
scz deū lumē aīe verū (et illuminamini) spūa-
liter lumē gr̄e: et post lumē (facies v̄re). i. mē-
tes (nō p̄fundent). i. nō frustrabunt nūc in p̄-
cum exauditōe: vel in futuro in mercede. **Ad**
deū accedim⁹ bonis studijs et spūalibz exer-
cijs legendo. meditādo. orando. amādo. Il-
luminamur autē p̄ intellectu. p̄ gr̄az. p̄ doctri-
nam. p̄ vitā. Illuminati autē nō p̄fundunt. i.
nō erubescūt de peccāis sicut mali v̄l de obpro-
brijs et p̄telijs sibi illatis sicut supbi et ad
b adducit exēplū de se in tertia p̄sona. d. qz

**Iste paup̄ clamauit et dñs exaudiuit eū
et de oibz tribulatōibz ei⁹ saluauit eū.**

Iste paup̄. i. spūalis et volūtarius paup̄
p̄pter deū scz ego (clamauit) ad dñm (et dñs
exaudiuit eū) bñlīter clamantē scz quō exau-
diuit subiūgit. d. (et de oibz tribulatōibz) et
angustijs (ei⁹ saluauit eū) q. d. sic faciet et vo-
bis si ad eū accedatis. **Hic** ostēdit quō exau-
diaris scz si fueris paup̄ spū vt de nullo qd̄
babes p̄sumas et te indigentē intelligas et ad
deū accedas. Sed quō saluos facit ab omni
bus tribulatōibz. Ecce

**Immittet angelus dñi in circūitu timē-
tium eum: et eripiet eos.**

Immittet se (angelus dñi) scz christus q̄
est angelus magni p̄siliij: v̄l ali⁹ angel⁹ de ce-
lo. **Vel** (immittet). i. immisiōes faciet in cir-
cūtu et giro. pure (timētū eū) scz dñm vt
circūtegar timētes se vndiqz et ex omī p̄te cu-
stodiēs et defendēs eos vt in nulla p̄te irrūpe-
re valeat inimic⁹ aut ei pateat via ad nocendū
eis (et eripiet eos) de omī angustia et a tenta-
tōibz ac tribulatōibz oibz liberādo. Et nō so-
lū mibi credite accedēdo ad eū scz et vos ip̄i

**Gustate et videte qm̄ suavis est dñs: be-
atus vir qui sperat in eo.**

Gustate. i. exp̄imēto p̄bate vel p̄ spūales

gustū aīe vel p̄ sumptōz scē eucharistie (et sic
(videte). i. intelligite (qm̄ suavis ē dñs). i. dul-
cissim⁹ cibo palato cordis et iō (bñs) est (vir)
iam in spe et tandē erit in re (qui) tali gustu cō-
fortatus (sperat in eo) tm̄ qz eū iā bz in spe q̄
est omī bonū. Quo p̄tra miser est q̄ sperat in
se vel in alijs hoībz seu q̄buscūqz rebo trāsito-
rijs. Et ne post gustatōz securi essent p̄tinus
addit.

**Time dñm oēs sancti eius: qm̄ nō est
inopia timentibz eum.**

Time dñm oēs scī ei⁹ sp̄ casum metuen-
do nō securitatē p̄sumēdo. Deū timere est co-
ram eo se bñliare et metuendo cauere ne in
bis q̄ agim⁹ siue in cogitatōe. siue in verbo.
siue in ope illū offendam⁹. Qui b̄ faciūt scī
sunt q̄ p̄o nō faciūt iā non scī sz supbi et vani
sunt (qm̄ nō ē inopia) tp̄aliū necessarioz seu
spūaliū bonorū (timētibz eū). Qui enī pasce-
bat p̄ternitēs se: nō deseret timentes se. Et b̄
p̄bat cum subiungit

**Diuites eguerūt et esurierūt: inquiren-
tes autē dñm nō minuent omī bono.**

Diuites (seclī exterioribz) dediti (eguerūt)
id ē indiguerūt bis q̄ hñt male et miserabilē
vtendo (et esurierūt) ea q̄ nō hñt p̄cupiscēdo
Vel (eguerūt) diuitijs gr̄e et virtutū carētes.
(et esurierūt) defectū panis verbi et mētis ino-
piam sustinētes (inquirentes autē). i. toto cor-
de et studio q̄rentes dñm in quo oīa regiunt
nō aliud extra ip̄m (nō minuent). i. sine dimi-
nutōne replebunt (omī bono) qz habundāt
bonis spūalibz: tp̄alia vero quātumcūqz mo-
dica sufficiūt eis immo p̄putāt pro diuitijs.
Et ideo p̄tinus nos admonet. d.

**Venite filij audite me: timorem dñi do-
cebo vos.**

Venite p̄ desiderii discipline ad me ap-
propinquādo o (filij) scz discētes. mos enī p̄-
pheticus est discipulos vocare filios (audi-
te me) auribz cordis. i. diligēter attēdendo dī-
scite a me et vt filij obedite (timorē dñi) q̄ est
iniciū celestis sapiētie et prim⁹ gradus spūa-
lis doctrine. (docebo vos) qz nihil eo vtilius
doceri p̄t in mūdo. Quisquis accedit ad dei
seruitiū b̄ debet esse primū illi⁹ studiū vt di-
scat q̄liter debeat timere deū. Et debetis di-
scere timorē qz in b̄ est vita. vñ subdit.

**Quis est homo qui vult vitā: diligit vi-
es videt bonos.**

Quis est homo qui vult in effectū nō tm̄
verbo (vitā) scz veram et eternā nō tp̄alem
que cito transit et hoies deserit et qui diligit

videre dies bonos) in celesti beatitudine ubi cum sanctis iocundetur quia nunquam in hoc seculo inveniuntur. Et pluraliter dicit hic dies propter interminabilitatem eorum. quoniam tamen dicit singulariter propter identitatem gaudij. ut ibi. melior est dies una in atrijs tuis super milia. talis scilicet audiat et faciat quod sequitur. Dies quippe vellet vitam et dies bonos scilicet non sic querunt ut deberent. Sed quicunque hoc vult sic querat

Prohibe linguam tuam a malo: et labia tua ne loquantur dolum.

Prohibe linguam tuam a malo) omni ne in aperto loquatur malum scilicet blasphemie. contumelias. detractio. murmuratio et similia. (et) prohibe (labia tua ne loquantur dolum). id est ne bona dolo se loquaris. ut bona verba ore proferas et malum mendacium. simulationem. adulationem. deceptionem et homini in corde abscondas. quia lingua est magis indomabile membrum in toto corpore: et in ea frequentius labimur. Verito linguam prius quam cetera membra cohibere et a peccato reprimere precepit quam magis in corpore prevalere ad peccatum vidit. Deinde verbum subiungit

Converte a malo et fac bonum: inquire pacem et persequere eam.

Converte). id est declina (a malo) vicia relinque do: ubi culpa vitatur. Et quia hoc non sufficit addit (et fac bonum) virtutibus insistendo: ubi corona meretur. et sic (inquire pacem) internam: fraternali et supernam. (et persequere eam). id est perseveranter sequere et perseverare in querendo. Malum relinque: inchoantium est. bonum facere: perficientium. in his duobus preceptis consistit iusticia. Finis autem perfecte iusticie est: ita intra se esse pacificum ut caro concordet cum animo et animus cum deo et primo ut iam nulla possit aduersitate moveri ab hac quiete. Nec ex infirmitate diffidas. quia

Oculi domini super iustos: et aures eius in preces eorum.

Oculi domini). id est respectus pietatis dei et intuitus divine misericordie sunt (super iustos). id est super eos qui iuste vivunt (et) si ipsi petant aliquid (aures eius). id est clementia et potentia sunt parate (in preces eorum) exaudiendas. videt operantes et laborantes: audit gementes et orantes. Sic ergo vive ut oculis domini valeas dignus apparere. sic ora ut preces tue ad aures eius pertingant. Et ne dicat malus secure faciam mala quia deus non attendit ideo subdit

Uultus autem domini super facientes mala: ut perdat de terra memoriam eorum.

Uultus autem domini) scilicet ire et indignationis ac terrore severitatis vel cognitio dei est (super fa-

cientes mala) ad puniendum. Bonis quidem blaudus est et propitius malis vero terribilis et disterictus (ut patet de terra) scilicet vineam in qua non habebunt locum (memoria eorum) scilicet ut nec memoria nec intercessio fiat pro eis inter bonos. Et sicut in memoria eterna erunt iusti: ita de memoria eterna tollentur mali. Et pre oculi domini sunt super iustos et aures eius in preces eorum. quia

Clamaverunt iusti et dominus exaudivit eos: et ex omnibus tribulationibus eorum liberauit eos.

Clamaverunt iusti) pro liberatione sua ad dominum devote orando (et dominus exaudivit eos) vel corporaliter vel spiritualiter liberando. et hoc est quod subdit (et ex omnibus tribulationibus eorum liberauit eos) protegendo a malis spiritualibus et aliquando etiam corporalibus perfecte tamen eos liberat quoniam de malis vite penitus transferendo ad requiem producit. Confir-mati ergo tot sanctorum exemplis clamemus humiliter et devote ad dominum ut propter exaudiamur et a tribulationibus omnibus liberemur. Sequitur enim

Iuxta est dominus his qui tribulati sunt corde: et humiles spiritu salvabit.

Iuxta est dominus his qui tribulati) id est contrito (sunt corde) eos adinuadendo. non omnibus tribulationis corpore et humiles spiritu). id est corde et veraciter: non verbo vel habitu et ficte (salvabit) finaliter glorificando. Pluribus modis tribulantur corda sanctorum in hoc seculo scilicet aut dolore penitus pro peccatis propriis et alienis. aut anxietate pro incolatu presentis vite. aut desiderio celestis patrie. aut timore future pene. Unde autem cor pertinet inde humilitas generatur: et ex humilitate salvatorum persequimur. Proprium vero iustorum est ut in hoc seculo tribulentur. unde et subditur

Multe tribulationes iustorum: et de his omnibus liberabit eos dominus.

Multe tribulationes) sunt non omnium scilicet (iustorum) quia a diabolo et a malis hominibus et a se ipsis. Per multas enim tribulationes oportet transire ad regnum. contra paucos sunt iniquorum. Qui ergo tribulationes non pariter timere habet: non sic iustus. Sed in his sequitur consolatio cum penitus addit (et de omnibus his liberabit eum dominus) potens liberator. nunc ut non succubant: vel in futuro plene liberabit. quia post multas tribulationes veniet ad pacem perpetuam. iniusti autem post paucas aut nullas ad tribulationem sempiternam. Sed interim

Custodit dominus omnia ossa eorum: unum ex his non conteretur.

Custodit dominus omnia ossa eorum). id est virtutes anime in quibus robur mentis: et que sunt ossa et firmamenta fidelium. quia sicut

caro ossibus: sic anima sustentatur virtutibus. q̄s dñs custodit illesas in electis: ita q̄ (vnuz ex his nō p̄teret) q̄ sic scōz suas virtutes seruat vt nulla earz in tentatōe oīno deficiat. q̄ nec patiētia in tribulatōibz vincit nec cetera virtutes a vicijz cōtrarijs supant. et si aliqui frangit in tentatōe nō tñ p̄teritur. i. ex toto nō deperit quia integra manet in intentōe. Subiungit autē de reprobis.

Mors peccatorz pessima: et qui oderunt iustum relinquent.

Mors peccatorz s̄m aīaz est pessima q̄ priuat impetū visionē beatificā et rapit ad gehennam et tormēta innumērabilia et q̄ mltā sunt genera peccōz: et nō esse peccatōre diffici le est in hac vita. subdit q̄z peccōz mors sit pessima. d. (et q̄ oderūt iustū). i. iesum christū q̄ iustificat impiū qui est etiā p̄piciatio p̄ peccatis nr̄is (delinquet) et peccabūt singlari delicto. qui q̄ hūc oderūt sibi nō obediēdo hūc mortē pessimā q̄ in peccis suis moriunt qui p̄ eum deo nō reconciliant. **Sed**

Redimet dñs aīas seruoꝝ suoꝝ: et non relinquent omnes qui sperant in eo.

Redimet dñs p̄cio mortis suae aīas seruoꝝ rū suoꝝ. i. sibi obedientiū. oēs enī serui erāt peccā. fusus est sanguis christi et tanto p̄cio a peccō et diabolo sunt redēpti et saluati ac s̄ui dei scī p̄pter qd merito seruire debēt ei. **Redi** mit etiā q̄ridie dū eos liberat a vicijz et tribulatōibz aīe et corpis. (et nō delinquet). i. nō peccabūt ad mortē finaliter (oēs q̄ sperant in eo) spe formata c̄aritate q̄ prouenit ex gr̄a et meritis. i. p̄ b̄ mortale cauēt delictū q̄ sperāt in eo q̄ et in quo est remissio oīm peccōz.

Angeloz et totius creature dñs dispositōis deus emittit angelū tuū in circū: tu n̄o cuius ambitōe muniti increamur a morte peccatorz pessima liberari. **Per d.**

Psalmus de christi et suoꝝ mēbroꝝ p̄secutōe et diuini auxiliij implozatōe eoꝝq̄ liberatōne et p̄secutorum suoꝝ delectatione. ps. xxiii.

Iudica domine nocentes me: expugna impugnātes me.

Auctor psalmi p̄pha dauid. **Titulus** h̄ est. **In finē** ps̄ ip̄i dauid. hoc est ps̄ iste diriges nos i finē. i. in eternitatē attribuit ip̄i dauid p̄o. i. christo manu forti q̄ vicit mundū: mortē et diabolu q̄ hic loquit nunc in p̄sona sua nūc in p̄sona mēbroꝝ. **Materia:** christi et suoꝝ oīa passio et liberatio. q̄ enī sup̄ dixit q̄ redi

met dñs suos p̄cio mortis et sanguinis suis ideo nūc latius agit de passioe c̄b̄i. **Intētio:** monere ad tolerantia aduersarioꝝ exemplo passiois christi et fidelium christianoz. **S̄nia** in generali p̄pha in isto psalmo i p̄sona c̄b̄i et suoꝝ mēbroꝝ sc̄z fidelium christianoz petit in p̄secutōe impugnantiū diuinū auxiliū. p̄ dicit deiectōz hostiū. exprimit sue liberatōis gaudiū: et narrat p̄secutōis piculū. **S̄nia** in speciali: incipēs itaqz ab orōne in p̄sona sua et mēbroꝝ ait. **Iudica dñe nocētes me** vō to. i. discerne eos ab alijs. v̄l iudica. i. fac vinctā p̄ me. puniendo eos s̄m ordinē iusticie tue et reddendo eis s̄m merita sua. et expugna. i. vince (impugnantes me) actu ne sp̄ in sua fortitudie gloriēnt. nocētes et ipugnātes sunt nr̄i visibiles et inuisibiles inimici q̄s petit discerni et destrui. ecce p̄ nob̄ pugnat de⁹ q̄s q̄ p̄tra nos. dico expugna. s̄z quō h̄ ages.

Apprehende arma et scutum: et exurge in adiutoriu mibi.

Apprehēde p̄ me (arma) ad expugnandū. (et scutū) ad p̄tegendū. i. ita adiuna et muni nos vt inimicos p̄cutiam⁹ et ab eoꝝ iaculis p̄tegāmur. **Armīs** enī hostes percutit. scuto nos p̄tegit. **In armīs** q̄ celestia adiutoria: in scuto diuinā p̄tectōez designat. (et exurge in adiutoriu mibi). i. inotescere appare sentire esse adiutor me⁹ p̄tra aduersarios meos me sublimando et illos deiciendo.

Effunde frameā et p̄clude aduersus eos q̄ p̄sequūt me dic aīe mee sal⁹ tua ego sū

Effunde frameā. i. multiplica vindictāz. (et p̄clude). i. fac p̄clusiōz (aduersus eos qui p̄sequunt me) sc̄z visibiles et inuisibiles hostes vt effusus ire tue gladi⁹ sup̄ eos decadat aditūqz illis p̄cludat ne ad nocendū mibi valeant euagari. (dic aīe mee) p̄ reuelatōz interiōrē in sp̄u vel in ope et re ip̄a p̄ exp̄ientia ita vt ego intelligā et oēs sciāt (sal⁹ tua ego sum) p̄ p̄cāz saluatōz. i. in p̄nti et in futuro in tp̄ali bus et eternis vt p̄ter te aliā salutē nō requirā.

Confundantur et reuerentur: querētes aīam meam.

Confundant exuberantia peccā salubriter ad penitentiā et erubescāt de facto suo. hec est bona p̄fusio q̄ adducit gloriā in futuro. (et reuerentur). i. timeāt et reuerentiā deo exhibeant timore penā et supplicij (querētes aīam meā). i. vitā meā ad p̄dendū. ad hoc enī illam querūt vt p̄dant nō vt imitent. **Multi** salubriter cōfusi sunt. multi reueriti ac de malo in bonū deuota pietate mutati.

Quertantur retrosum et confundantur cogitantes mihi mala.

Quertantur retrosum scz me sequendo nō pcedendo. imitando nō psequendo (et cōfundantur) salubriter de peccatis et erubescant penitendo (cogitantes mihi mala) inferre in iuste et ea machinantes cōtra me. **N**ec predicta dicit orando p cōuertendis deinde non optando scz pphetisando subiungit de reprobis. **S**equētes ergo iam nō cogitabūt mihi mala scz desiderabunt bona ptnaces autem et reprobī

Fiant tanq̃ puluis ante faciem venti: et angelus dñi coartans eos.

Fiant tanq̃ puluis an̄ facie venti. i. tentationis. **H**oc est facile cedant om̄i tentatōi et suggestiōi etiā minime vt sicut nec puluis vento ita nec ip̄i tentatōi possint resistere (et angelus dñi) scz spūs malus sit (coartans) id ē affligēs eos xū ip̄a suggestiōe ad casus impellēdo. vel tales coartat qñ eos sub prāte sua redigit. de quibz adhuc subdit

Fiat via illoꝝ tenebre et lubricū: et angelus dñi psequens eos.

Fiat via illoꝝ tenebre. i. obscura et tenebrosa p ignorantia et cecitate cordis vt non videant quo ire debeāt z nociua vitare nō valeant (et lubricū). i. incōstans et ruinosus p fragilitate et precipitatōe op̄is vt stare nō possint quin de peccato in peccm ruant nec iam pñt retrosum cōverti. vñ sequitur (et angelus dñi) scz malus sit (psequēs eos) qui impellat eos ad lapsum vt de malo ad peius cadant. **E**t hec ideo fiant eis

Qm̄ gratis absconderūt mihi interitū laquei sui: supuacue exprobrauerūt animam meam.

Qm̄ gratis. i. sine causa z culpa mea qz nībī mali feci nec eis nocui (absconderūt mihi interitū laquei sui). i. occultos laq̄os ad interitum meū pauperunt. et est hypaloge (interitum laquei sui). i. laqueū interit⁹ et hoc (sui) qz ille laqueus nō tam meus q̄ eoꝝ erat interitus (et supuacue). i. inutiliter et nullo meo merito (exprobrauerūt). i. accusauerūt (aiam meā) scz falsa mihi imponētes et nībī pban̄tes. **E**t ideo in penam

Veniat illi laqueus quē ignorat. et captio quā abscondit apprehendat eum: et in laqueum cadat in ipso.

Veniat illi p̄p̄o reproborū (laqueus quē ignorat). i. ip̄e suus laq̄us teneat illos vt in

de decipiantur ignorantes: vñ decipe conati sunt. vñ sequit⁹ et captio quā abscondit ad apprehendendū alterū (apprehendat eū) vt in eo quo alterū cape voluit ip̄e capiatur (et in laqueū cadat) nō aliū: scz (in ip̄m) quē mihi tendit ad capiendū. **D**is enī qui nocere alteri appetit prius sibi q̄ alteri nocet. et fieri p̄t vt malicia sua nō noceat alteri: fieri aut̄ nō p̄t vt nō noceat sibi. **I**ta ergo erit impijs

Anima aut̄ mea exultabit in dño: et celebrabitur sup salutare suo.

Aia aut̄ mea exultabit in dño) tanq̄ in eo a quo audiuit salus tua ego sum nō querēs extrinsecus alias diuitias vel delicias seu aliud qd̄ delectet scz ip̄m solum sibi pponens in quo delectet quo nīl suauius nīl melius est. **I**p̄m ergo et tu pete et in ip̄o habebis oīa (et delectabitur sup salutare suo). i. de saluatōe sua quā fecit ei dñs nō delectabit in voluptatibz bonisq̄ terrenis et trāsitorijs. **E**t insup.

Omnia ossa mea dicent: domine quis similis tibi?

Ossa mea scz oēs iusti firmi corde: fortes nullis psecutōibz et tentatōibz cedentes ad p̄sentiendū malo qui ossa dicunt in corpore dñi seu ecclesie. **V**el (ossa mea). i. oēs vires aīe mee (et oīs fortitudo mētis mee) dicent te magnū laudando et tremēdo (dñe q̄s filius tibi) est: scz in prāte et miscōia. q. d. nullus. qz ip̄e solus oīpotens et inestimabilis liberat hoīem in eo sperantē de omni tribulatione. vnde subdit qz tu es

Eripiens inopem de manu fortioꝝ eius egenū et pauperem a diripientibz eum.

Eripiens inopem (sine viribz z ope humana (de manu) et prāte (fortioꝝ ei⁹). i. eo: et grecus gr̄us p ablatino. i. de manu diaboli et satellitum eius violenter eum detinentiū. fortior enī erat diabolus ad tenendū eum quia ip̄e eum vicit cui p̄sensit (egenū) auxilio z adiutorio egentē (et pauperem) spū nībī de se presumētē (a diripientibz eum). i. crudeliter laacerantibz scz a diabolo et membris eius. **S**i de tuis viribz p̄sumis cades. ille ergo vnus querendus est qui et redemit et liberat. **S**c̄

Surgentes testes iniqui: que ignorabant interrogabant me.

Surgentes subito et immoderate testes iniqui qz cōtra equitatē testabantur ea mala (que ignorabāt) scz actu et cōmittendo (interrogabāt me) falsa et que nō cogitavi mihi imponēdo z in malis que nō feci accusando sed nō conuincebant. q. d. de iniquitatibus

interrogabant et conuincere volebant sed nō poterant: qz ignorabam ope: et aliena erant a mea p̄scia et p̄sequens etiā a scientia. Et cū fecissem eis bona ipsi

Retribuebant mihi mala pro bonis: sterilitatem anime mee.

Retribuebant mihi mala p̄ bonis tanq̄ ingratissimi qd̄ est iniquorū detestabilis consuetudo. reddere vero bona p̄ malis est christiana p̄fectio. retribuebāt inq̄ (sterilitatē aīe mee) scz cōtumelias: vulnera et mortē in quibus omnibz vtiq̄ sterilitas erat cum ego attulissem fecunditatē scz honores: medicinam et vitam. **N**el retribuebant (sterilitatē anime mee) defectū oīm bonorū mihi imponētes et obijciētes quasi essem sterilis sine fructu operum bonorum. Illi ita

Ego autem cum mihi molesti essent: induebar cilitio.

Ego aut̄ cum mihi molesti essent p̄bis et factis. i. cum seuirēt in me (induebar cilitio) id est abscondebam et latebam f̄m diuinitatē sub carne mortali que dicit cilitiū p̄pter similitudinē carnis p̄ccī et qz p̄tatem non exerceui et me nō demonstrāui ideo incognitus eis fui. v̄l nō me vindicabā. nō defendebā: scz deidi locū ire. et p̄ hoc apparebā boibz tanq̄ essem peccator et reus. Cilitiū enī fit de pilis caprarū q̄ in lege offerebant p̄ p̄ccis. et etiā

Humiliabā in ieiunio aīam meā: et oratio mea in sinu meo conuertetur.

Humiliabā. i. affligēbāz (in ieiunio aīam meā) et vitam. Ieiunabat christus qz in crucifigētibz bona opa nō inueniebat. apli etiā fugerant sed vnū solum latronē in cruce commisit et sibi incorpauit. et etiā orabā p̄ illis. (et oratio mea in sinu meo) et secreto cordis a quo exierat (cōuertetur) et redibit. i. et si eis non p̄fuit mihi tñ p̄derit. ego enī nō frustra bor mea mercede. Qui enī p̄ alio orat p̄ se ipso laborat. Nullū malū aut meliū negociū est in tribulatiōe q̄ recedere ab eo strepitu q̄ foris est: et in interiora secreta mentis ire ibi qz orare dñm ne in tentatiōe vincamur: et vt illi qui nos p̄sequūtur ad sanitatē iusticie cōuertantur. Quantū aut̄ eos diligebat p̄ quibus orabat ostendit cum subiungit

Quasi primū et q̄si fratrē nostrū sic p̄placebā: q̄si lugēs et p̄tristat⁹ sic hūiliabar.

Quasi primū et quasi fratrē nr̄m) p̄ affectum pietatis habendo et diligendo p̄sequentes. **H**ic ponit accēs p̄ abltō. i. quasi in vel de primo et de fratre (lugēs) in corpe et cōtri-

status) in anima de morte filij (sicut humiliabar sic p̄placebā) mihi in eis et de eorū prosperitate gaudebā. **E**cce gratia p̄ odio: bñficiū pro lesione. et cū nollēt acquiescere et cōuerti quasi pater sic affligēbar et de eorū malicia et aduersitate dolebam. **E**xemplo ergo isto admonemur vt nō solum quos toleramus amemus sed et praua eorum opera contristati desicemus.

Et aduersum me letati sunt et p̄uenerūt p̄gregata sunt sup me flagella: ignorāui

Et cōtra illi (aduersus me) qz aduersando mihi (letati sunt) in deiectiōe et aduersitate mea. cum ego pie p̄ristor ipi impie letantur. (et p̄uenerūt) in vnū consiliū et eandē voluntatem cōtra me (cōgregata). i. multiplicata et coadunata (sunt sup me flagella). i. parabat̄ tormēta (et ignorabā) f̄m eorū opiniōē. **N**el (ignorabā) causam vnde meruissem et cur facerent. nesciebā enī in me culpam quare sustinere debuissē. ecce retributio mali p̄ bono.

Dissipati sunt nec p̄puncti: tentauerūt me subsannauerūt me subsannatiōe: frenduerunt sup me tentibz suis.

Dissipati sunt) et tabescentia resoluti visis miraculis ac f̄m interiorē boēm sunt destructi et a charitatis vinculo diuisi. (nec p̄puncti) sunt de sua iniquitate ad penitentiā (tentauerunt me) multotiēs et multis modis (subsannauerūt me subsannatiōe) verbis et factis multipliciter me deridendo. **R**eplicatio verbi insinuat q̄ illa subsannatio ex studio et cū deliberatiōe vel copiose facta fuit. (frenduerunt) bestiali ferocitate p̄cutiētes dentes (sup me tentibz). i. corrosiōibz (suis) quasi ferre seniendo. **I**deo cōtra talia conuertit se ad dñm deprecando. d.

Dñe qñ respicies: restitue aīam meā et a malignitate eorū: a leonibz vnica meā.

Dñe qñ respicies) hoc scz malorū iniquitatem et meā innocentia (restitue aīam meā) vt a morte resurgā vel vitā meā in pacem pristinam (a malignitate eorū) ne mihi fiat f̄m malam eorū voluntatem. i. pone me in securitate ab eorū p̄secutiōe. (a leonibz). i. a p̄secutoribz ad modū leonum fortibz et crudelibz (vnica meā). i. aīam meam vnice a peccato immunē vel vitam meā quā tanq̄ vnicus et ab impijs sepatus duco. Et si hoc feceris

Confitebor tibi in ecclesia magna: in populo graui laudabo te.

Confitebor tibi in ecclesia magna) toto orbe diffusa (in populo graui). i. maturo et modesto

moribus et vita quem ventus tentatōis a te nō
diuellit (laudabo te) nō in his qui leues sunt
ad peccandū. In omni quidē multitudine
granorū et palearū est confessio. qz in bonis est
cōfessio laudis: in malis confessio peccatorū. vel
cōfessio exterior scz oris cōiter est tam in bo-
nis qz in malis. confessio interior scz cordis est
tū in bonis. sz laus tū in bonis in quibus
deus laudatur nō in malis in quibz sp blas-
phematur. Et quia laudabo te

Nō supgaudeant mihi qui aduersantur
mihi inique: qui oderūt me gratis et an-
nuunt oculis.

Non supgaudeant mihi (nec letentur sup
me: me supato. (qui aduersant mihi) me cru-
deliter psequēdo. (inique) scz nō ex amore sz
ex odio. nō studio corrigendi: sz volūrate no-
cendi. (qui) etiā (oderūt me gratis). i. sine cul-
pa mea et merito: cū ego eis nihil nocuerim:
sed ex sola malitia sua et inuidia. (et) tū (an-
nuunt) mihi (oculis) et motu capitis sicut hy-
pocrite et simulati nutibus simulantes me di-
ligere: et simulato vultu pnunciantes qd nō
habent in corde. Vel (annuunt oculis). i. taci-
tis nutibus se admonent ad decipiendū. de
quibz mox subditur

Nūm mihi quidē pacifice loquebantur:
et in iracundia terre loquentes dolos co-
gitabant.

Nūm mihi quidē pacifice loq̄bant (pten-
dentes mihi amicitia et ipi loq̄ntes sic pacifi-
ce) (dolos cogitabāt) ptra me decipe volendo
Et b̄ (in iracūdia terre) amittēde et p terra qz
irati et iracundo aīo loquebant: plus ne ter-
rena et tpalia pderent qz ne spūalia et eterna
amitterēt. Multos isti relinquit heredes qz
multi eorū repiuntur imitatores. vel (in iras-
cundia terre). i. eticialiter ad modū terrenorū
qui aliud habēt in ore et aliud in corde.

Et dilatauerūt sup me os suum dixerūt
euge euge viderunt oculi nostri.

Et ipi qui prius crāt annuētes et dolos
cogitantes post apte (dilatauerūt os suū sup
me) libera et apta voce mortē inelamātes vel
in derisionē cachinantes et supbe sup me lo-
quentes et palā blasphemātes (dixerūt) mihi
insultādo et me deridendo. (euge euge). i. bñ
bene actū est nobis: gaudētes de mea afflictio-
ne. (viderūt oculi nři) de te malū qd voleba-
mus qd desiderabamus. Ita illi sed tu

Vidisti dñe ne fileas: domine ne disce-
das a me.

Vidisti o (dñe) et cognouisti me innocē-

tiam et illoz nequiciā. et ideo) ne fileas) a fla-
gello correctōis sz damnatōis. ne taceas dissi-
mulando et absqz debita punitōe transeūdo.
qui nō fileas a precepto ne fileas a iudicio nec
differas quēqz iudicare p merito. (dñe ne di-
scedas a me). i. ab adiutorio meo tuā defensi-
onē et auxiliū mihi subtrahēdo. sz potius
Exurge et intende iudicio meo deus me-
us: et dñs meus in causam meam.

Exurge) in adiutorio. i. in auxiliū mihi:
adiuuando me. qui dum dissimulas videris
dormire et iacere. (et intēde iudicio). i. discer-
ne me et illos. vel cōsidera quale sit iudiciū
de me factū in quo iudicatus sum et tribula-
tus (deus meus) qui me creasti. Sz qz et isti
multa mala patiunt ne putaretur iudiciū at-
tendi debere fm penam addit (et dñs meus)
qui me redemisti intende (in causam meā) p
qua afflictus sum et passus. pena enī filis est
bonis et malis. Itaqz martyre nō facit pena
tū: sed causa. neutrum tū p se martyre facit.

Et ideo subdit

Judica me fm iusticiā tuā dñe deus me-
us: et nō supgaudeant mihi.

Judica me) quē illi iudicāt iniuste (fm ius-
ticiā tuā) dando iudiciū sententiā non fm
penā sed fm causam. Vel (fm iusticiā tuā)
id est scdm qz p iusticiā patiētes remuneras.
(dñe deus meus) qui iustus es et ideo fac qd
iustū est ptegendo innocentes et puniendo
malignantes. (et nō supgaudeāt mihi) insul-
tando psecutores mei habentes suū intentū
malignum me supato: sed magis desceant qz
gaudeant impleisse mala sua

Nō dicant in cordibz suis euge euge aīe
nostre: nec dicāt deuorabimus eum.

Nō dicant in cordibz suis exultantes et si
in ore. (euge euge aīe nře). i. bñ est nobis et sa-
tisfactū est volūtati nře qz fecimus qd volui-
mus. q. d. ostende eis qz nihil fecerūt vt non
gaudeāt. (nec dicāt) iactantes (deuorabimus
eum). i. destruximus et oīno deleuimus cru-
deli morte me pdendo. Vel (deuorabim⁹ eū)
mihi qd sunt psuadendo et me seductōibz vt
vnū corpus efficeremur sibi incorporando. de
talibz etiā vt p̄certant postulat cū subdit

Erubescāt et reuertantur simul: qui gra-
tulantur malis meis.

Erubescāt) de pc̄is actus suos. ppria est
matōne damnātes. sz qz p̄t erubescere. qui nō
habet reuerentiā ideo addit. (et reuertant⁹ sibi
oēs). i. timeant penas et ex timore cogant⁹ ad
reuerentiā. quia reuerentia est timor dñi cum

amore. q. d. omnes peniteant et deum bonos
rent (qui gratulantur). i. gaudent et gratulando
sentiant (malis meis). i. qui letant de afflictio-
ne et tribulatione mea. Hoc est non solum qui fa-
ciunt sed etiam qui sentiant facientibus.

Induantur confusione et reuerentia: qui
maligna loquuntur super me.

Induantur plene confusione. i. pudore et
reuerentia: timore. q. d. talibus circumdantur
ut sicut vestimentum circumdat hominem ex omni
parte ut per penam preterita mala tegant (qui ma-
ligna loquuntur super me) dicentes de me falsa ex
animi malitia. q. d. et illi sibi peniteant et deo
reuerentiam exhibeant qui si non facto vel verbo
peccauerunt super me: pudore habeant pro lau-
dacione quam habuerunt furantes. reuerentiam
contra impudentiam falsitatis ut bis illa cu-
rent. **Quo contra**

Exultent et letentur qui volunt iustitiam
meam: et dicant semper magnificetur dominus
qui volunt pacem serui eius.

Exultent et letentur. i. exterius et interius
gaudio repleantur. q. exultatio ad corpus fit
et ad animam pertinet. leticia tamen ad animam (qui vo-
lunt) et diligunt declinando a malo et facien-
do bonum (iustitiam meam) a te mihi data quia
amor iusticie generat gaudium spirituale (et) ne
inde in se glorientur (dicant semper magnificetur)
et laudetur (dominus) a quo est iusticia nostra: quod ope-
ratur in nobis et velle et operari per bona volun-
tate (qui volunt) et diligunt pacem serui eius)
ad deum et proximum. neque enim sufficit seruis dei
velle iusticiam nisi studeant et velle pacem.

Et lingua mea meditabitur iustitiam tuam:
tota die laudem tuam.

Et lingua mea meditabitur iusticiam tuam. id est
meditatur iusticiam exprimet q. sancti viri die
ac nocte meditantur in lege domini et que medita-
tur loquuntur ideo lingua eorum dei iusticiam me-
ditari dicitur: q. corde et ore eam profitentur.
Hinc scriptum est: os sapientium in corde ipsorum.
(tota die). i. assidue scilicet meditabitur (laudem tu-
am). i. meditata laudem exprimet. **Uel potest in-**
telligi de lingua cordis. **Quia** enim bona. vita
bona. linguam suam habent apud deum. **To-**
ta die deum laudat qui bene omnia agit. qui tota
die bene vivit. nec desinit laudare qui non de-
sinit bene agere. qui non desinit iustus esse.

Protector salusque anime non desinit
strepe operis nos galea spei scuto inexpugnabilis
munimenti ut a te in causis nostre necessitatis
adiuti mereamur cum te diligetibus leticia et
exultatione perfundi. **Per do.**

**Psalmus de malitia ac perversitate et
accusatione iniquorum et necnon de benignita-**
te et laude dei ac gloria et premiis iustorum.

ps. xxxv.

Dixit iniustus ut
delinquat in semetipso: non est ti-

mor dei ante oculos eius.

Auctor psalmi. propheta david. **T**itulus ta-
lis est. **I**n finem seruo domini psalmus david. **H**oc
est psalmus ille tendens in finem scilicet ut superbia con-
temnet et humilitatem commendat: attribuit da-
vid. i. fidei qui hic loquitur seruo domini. i. hu-
militer obedienti et de deo recte sentienti: quia
omnia bona deo: mala sibi tribuit. **Uel** psalmus
ille tendens in finem attribuitur david. i. chris-
to seruo domini. i. deo patri obedienti. **M**ateria:
malitia et accusatio impiorum: benignitas dei
et gloria iustorum. **S**upra enim orauit per malis
conuertendis: hic vero agit de malis obstina-
tis: describens impium cum sua accusatione et
iustum non cum sua sed dei laude. **I**ntentio:
nos a malo retrahere et admonere ut vicia no-
stra a nobis esse: bona autem a deo cognoscamus.
Dei benignitatem amare: et gloriam beatorum ar-
denter appetere. **S**ententia in generali: pro-
pheta in isto psalmo in persona cuiuslibet pfe-
cti loquitur de malitia et perversitate iniquo-
rum. de miscella et benignitate dei ac gloria et
premiis iustorum: ostendens deum neminem nisi
si iuste damnare. neminem nisi per misericordiam
a morte anime liberare. **S**ententia in speciali: de
obstinatis ergo primo agit. dicens (**D**ixit in-
iustus in semetipso). i. in se ipso et apud se po-
posuit: deliberavit et statuit: nihil eum impu-
lit (ut). i. quod (delinquat) libere et peccet. q. (non
est timor dei ante oculos eius) scilicet interiores:
qui si esset peccare non deliberasset. **T**imor
enim dei frenum est peccati. **U**bi autem non est ti-
mor ibi est dissolutio animi. **A**git ergo hic con-
tra peccantes ex deliberatione et propria volun-
tate ac nequicia spirituali et interiori: et non ex in-
firmitate aut impulsu aliquo exteriori vel in-
teriori sicut ad titillationem carnis vel ad ex-
cessum in cibo et potu quicquid quis mouet. **E**t
vere non timet deum

Quoniam dolose egit in conspectu eius:
ut inueniatur iniquitas eius ad odium.

Quoniam dolose egit in conspectu. id est
oculis et presentia (eius) scilicet dei: dum vult
ei abscondere peccatum suum et dum estimans
eum non curare vel latere et non scire securus
agit iniquitatem (ut) ita quod dolose egit (inue-

niatur iniquitas eius ad odium) id est odio
sa apud deum et oēs bonos. **Uel** (dolose egit)
ne intelligeret (vt inueniatur). i. cognoscatur
ab ipso (iniquitas eius ad odium) ei si intelli
geret. q. d. noluit studere legi dei vt p eam in
ueniret iniquitatē suā et odiret: quasi p igno
rantiam excusari posset. Multi quippe si scri
pturis maxime vbi de peccatis agitur inten
derent multa peccata inuenirent q modo eis
etiā pscientias scrutantibz nō apparēt. Dein
de ostendit iniquitatem p partes et primo in
locutione. dicens

**Uerba oris eius iniquitas et dolus: no
luit intelligere vt bene ageret.**

Uerba oris eius sunt (iniquitas et dolus)
id est iniqua et dolosa ad nocendū et fallendū
scz vel aperte mala vel si bona cum dolo. (no
luit intelligere vt bñ ageret) licet posset si bo
na voluntas accederet. et hec est summa iniq
tas vnde pnciosius ptra se ipm agens nō est
excusabilis et veniā non habet: quia qd p in
telligere nō vult. **Imprudētie** enī et igno
rantie aliqñ datur venia: sed voluntati male
semp pena. **Cogitatio** quoqz eius cum possz
esse de bonis est de iniquis. vñ subiungit

**Iniquitatē meditatus est in cubili suo:
allitit omni vie non bone: maliciā autē
non odiuit.**

Iniquitatē meditatus est in cubili suo. i.
in corde frequēter et cum deliberatōne: mala
cogitando vbi cōpungi debuit. et in quo si
mundū esset velut in cubili quiesceret. si ergo
extra est tumultus saltem in cubili et cōscien
tia sit quies. quod si ibi nō est nec vsqz est. ope
ra etiā eius sunt mala. vnde sequitur (astitit)
quasi cum studio et mora (omni vie nō bone)
id est ad omne malū pronus fuit et pscueran
ter peccando in malo se firmavit (malitiā autē
nō odiuit) sed dilexit: in malis gaudendo et
delectando. **Ece summa mali** ex amore ini
quitas delinquere. **Qui enī non p̄t penitus**
carere malitiā debet saltem odisse quod de
us odit: vt mente legi dei seruiat. **Deinde cō**
ueit tūc sermonē ad dñm. dicens. o.

**Dñe in celo misericordia tua: et veritas
tua vsqz ad nubes.**

Dñe in celo est (miscōdia tua) ac si diceret:
mala sunt ex hoīe sed bona sunt ex deo: vnde
in supradictis iniquis sunt mala. sz (in celo)
id est in bonis et sanctis qui a terrenis ad ce
lestia subleuātur est (miscōdia tua). i. bona que
sunt ex tua miscōdia. sed quō hec annuncia
ta sit ostēdit. d. (et veritas tua). i. cognitio ve

ritatis tue venit (vsqz ad nubes) id est predi
catores qui nubes dei sunt qz tonant minis
choruscant miraculis: pluunt veritatis do
ctrinis. et p has nubes venit ad alios hoīes.
Qui autem sunt nubes sunt etiā montes vñ
de subdit.

**Iusticia tua sicut mōtes dei: iudicia tua
abyssus multa.**

Iusticia tua scz facit hoīes: sicut montes
dei) nō seculi. **Omnes enī iustificati et iusti**
ciam dei imitantes quasi montes efficiūtur.
quia virtutibz et bonis opibus exaltantur et
cōfirmantur quos sol iusticie prius illustrat
et inde lux eius ad alios descendit. **Et ne ali**
quis quereretur quare potius hos elegit et hos
reprobauit addit iudicia tua) qz horz misere
ris et hos execras sunt (abyssus multa). i. p
funda inscrutabilia et hoībz abscondita. **Et**
si miscōdia faciat hoīes celos: ac veritas nu
bes: et iusticia montes. tamen

**Domines et iumenta saluabis domine:
quemadmodū multiplicasti misericor
diam tuam deus.**

Hoīes scz rōne vtentes spūales et sapien
tes hoc est p̄ficientes et nō solum hos sed (et
iumenta) scz brutos carnales et simplices h
est incipientes (saluabis dñe) quia nō est ac
ceptio psonarum apud te. (quēadmodū mul
tiplicasti misericordiā tuā deus) **Ab initio**
enī profusa fuit miscōdia tua sed hoc tpe gra
tie tantum eam multiplicasti qz nō solum p
fectas sed et imperfectas saluasti. **Unde imper**
fectum meū. i. imperfectionē meorū dixit chris
tus viderunt oculi tui o pater et in libro tuo
omēs scribentur p̄fecti et imperfecti. **Item be**
neditit omibz pusillis cū maioribz. vbi enī
abundauit peccatū supabundauit et gratia.

Ideo sequitur

**Filij autem hoīm: in tegimine alarū tuarū
sperabunt.**

Filij autem hoīm. i. generaliter hoīes et
tota ecclesia vsqz ad finē seculi in tegimine
alarum tuarū. i. in p̄tectione duorū p̄ceptorū
charitatis dei videlicet et primi (sperabunt)
p̄tegi et p̄tecti bona eterna adipisci. **Sub**
istis alis quisquis nō p̄tegitur viciorū estibz
exuretur. **Iste etiā ale** sunt generaliter omēs
virtutes quibz filij hoīm contra insidias de
monum eriguntur fouent et defenduntur.
Uel (in tegimine alarū tuarū sperabūt). i. in
p̄tectione noui et veteris testamenti sperabūt
futura bona. **Uel** sperabūt in p̄tectione gr̄e in
p̄nti et glorie in futuro

Inebriabuntur ab vbertate domus tue:
et torrente voluptatis tue potabis eos.

Inebriabuntur ab vbertate). i. a pingue-
dine spūs sancti et grā dei (domus tue) pñtis
scz sancte ecclesie. **H**ac vbertate inebriabun-
tur qui ita spū sancto et amore dei repleti sunt
vt ppter deū oīm alioz immemores fiant (et
torrente voluptatis tue potabis eos) **I**psa
vbertas etiā torrens voluptatis dicitur qz cū
impetu venit et cū delectatōe potatur et aīam
spiritalibz inebriat fluentis. **U**el **I**nebria-
buntur ab vbertate domus tue) future vbi to-
tus satiatur appetitus et perit quodāmodo
mens hūna et fit diuina. (et torrente volup-
tatis tue). i. abundantia delectatōis tue et deli-
cium potabis et visione bñfica. **E**t poteris.

Quā apud te est fons vite: et in lumine
tuo videbimus lumen.

Quā apud te est) et tu ipse es (fons vite) qz
vita p essentia et initium oīm bonoz p que vi-
tam largiaris eternam. (et in lumine tuo) scz
christo illuminati ab eo qui est lumen de lu-
mine et illuminat oēm hoīem venientem in
hunc mundū. (videbimus lumen) totius tri-
nitatis et noticiā eius habebimus nūc p fi-
dem et in futuro p spciem. **E**t qz ad hec non
possumus ptingere nisi p diuinā grām ideo
subditur deprecando. q. d. **E**t vt hoc fiat fac o-
dñe quod sequitur.

Pretēde dñe misericordiaz tuā scientibz te:
et iusticiā tuā his qui recto sunt corde.

Pretēde). i. demonstra et preroga (misericor-
diam tuā). i. effectuz misericordie tue scz prius
donando remissionē peccatoz (scientibz) et co-
gnoscentibz (te) p fidem. i. recte credentibz in
te scz q bona sunt a te mala a se. et deinde cū
iam cor rectū habere ceperint vt ea que deus
vult) et ipsi velint (iusticiā tuā) scz vite res-
citudinem vt de peccatoribz iusti efficiant:
et bona opentur (his qui recto sunt corde) q
dirigunt se ad voluntatē dei et nō eam cur-
uant ad se vt in omnibz scz pspēris et aduer-
sis laudent deum sed iam caueant ne supbi-
ant. vnde orandū est et dicendum. **E**t cum b
bona mihi dederis

Non veniat mihi pes superbie: et manus
peccatoris non moueat me.

Nō veniat mihi pes superbie). i. affectus su-
perbus qui est pes quo a deo receditur. et q
recte factis vt pereant insidiatur. (et manus
peccatoris). i. suggestio et impulsus diaboli vel
opatio hoīs male suadentis (nō moueat me)
de bono in malū faciendo me recedere a te et

a bono pposito. **F**actus enī supbus cito cor-
rumpitur et male suatus vel impulsus cito
in peccatū labit. **S**erua igitur quod intus
est scz affectū tuum et non timebis foris vt te
moueat manus peccatoris qz si supbus es
cito moueberis. **H**oc aut dicitur contra su-
perbiam. quia.

Ibi ceciderūt oēs qui opantur iniquita-
tatem: expulsi sunt nec potuerūt stare.

Ibi) scz in pede supbie (cecidērunt) quasi
de alto in peccatū (qui opantur) adhuc (ini-
quitate) scz diabolus et hō qui modo iniq
sunt prius in supbia ceciderūt (expulsi sunt)
alter de paradiso celesti alter de terrestri (nec
potuerūt stare) in suo loco vel se erigere p se
ad bene opandum. **U**el expulsi ab interiori
suo paradiso stare nō potuerunt in exteriori.
adam scz in terrestri: diabolus vero in celesti
Sumoge ergo cauendū est ne affectus nō
ster moueatur a summo bono ne labatur per
supbiam. **I**nquantū quisqz minus amat de-
um intantū labit pes eius ad peccandū. **E**t
inquantū plus deū amat intantū robustius
stat et minus peccare cum delectat.

Clarifica nos celesti miseri- **D**ñs
cordia oīpotens deus fons et origo luminis
sempiterni vt vbertate domus tue repleti oēs
iniquitatē et dolū cum pccitate ferocis su-
perbie renuamus. **P**er dñm.

Psalmus de morum correctōe et in-
firmorum consolatōe: ac de dispari ho-
norum et malorum statu et conditōe in
pñti et in futuro. **ps. xxxvi.**

Noli emulari in ma-
lignantibz: neqz zelaueris faciētes
iniquitatem.

Auctor psalmi propheta dauid. **T**itulus
hic est. **ps. dauid.** qz attribuit dauid pphete
vel cuilibet iusto qui hic loquit monēs ope-
rarios dñice vinee vt studeāt pondus diei et
estus sine murmuratōe portare si volunt de-
narium diurnū hora nouissima recipere. **D**a-
teria: status et cōditio maloz et bonoz in p-
senti et in futuro. **I**ntentio: hortari et monere
ne quis ppter impioz nequiciā vel iniuriā
moueatur: sed ptempta mundana pspērita-
te et maloz societate: adhereat deo et sanctos
imitetur. **S**ñā in generali: ppheta vel quilibet
iustus qui hic loquit videns impios p-
sperari: et iustos ab impijs pculari et q qui
dam simplices iusti inuidēt potentie eozum
et vellent vlcisci iniurias illatas ab illis vel

aliquando conformes fieri eis ponit in hoc psalmo pro hac saluberrima doctrina. Cum ergo supra de malis et bonis tractauit nunc simplices de flore malorum et labore bonorum murmurantes solans contra eorum infirmitatem salubre antidotum apponit. **S**entia in speciali debortans ergo ecclesia ab emulatioe malignantium ait. (**N**oli) o tu infirme qui hoc soles (emulari). i. inuidere et indignari (in malignantiis). i. in consideratione malignantium quod florent. **M**alignantes dicti sunt quasi malum ignem alentes. i. cupiditatem scilicet qui peccatum diligunt et in malo delectantur. (neque zelaueris). i. non ames nec imiteris (facientes iniquitatem). i. inique congregantes diuitias et prementes bonos. quod d. nulla te accendat ira vel cupiditas ut male florentibus in seculo inuideas vel eos imiteris: sed esto equo animo nam breuis est eorum et felicitas et iniquitas. unde sequitur.

Quoniam tanquam fenulum velociter arescet: et quemadmodum olera herbarum cito decident.

Quoniam tanquam fenulum quod hodie floret et cras marcescet (velociter arescet) quod ad ipsos florent et leuantur sed cito desiccantur et in puluerem rediguntur. (et quemadmodum olera). i. viriditas (herbarum) vel prae cito decident. i. deficient ac florem et viriditatem mundane felicitatis amittent. **E**lekt quemadmodum olera herbarum quae hyeme virent estate a vermibus corroduntur. (cito decident). i. cadent. quod mali qui huius seculi hyeme virent in futuro iudicii estate ab immortalibus vermibus consumuntur. **I**lli ergo non sperant in domino quia spes illorum mortalis est et inanis. **T**u vero

Spera in domino et factuinitatem: et inhabita terram et pascaris in diuitiis eius.

Spera in domino non in vanis puta in diuitiis: in delitiis: in mundi honore et flore: more illorum mali gnorum (et fac bonum). i. opus bonum. neque enim utilis est spes sine bono opere: sed nec bonum opus est aliquid sine charitate. unde mox subditur (et inhabita terram) domini. i. ecclesiam quam colit et rigat in unitate ecclesie catholice permanendo et concorditer viuendo. quod non profunt bona extra ecclesiam facta (et pascaris) usque ad facietatem et suauitatem (in diuitiis eius) terre. i. ecclesie. que diuitie sunt ipse deus vel sacre scripture. **E**rgo spectra mundi iocunditate

Delectare in domino: et dabit tibi petitiones cordis tui.

Delectare in diuitiis tuis scilicet (in domino) sine

eere et delectabiliter eum contemplando amando et memorando (et dabit tibi petitiones cordis tui). i. rationis non carnis. **C**or enim delectantis in domino non petit quod caro vult sed quod vult spiritus: non petit nisi ipsum deum ipsam lucem et eternitatem. hanc promittit deus delectantibus in se quod quod oculus non vidit nec auris audiuit nec in cor hominis ascendit hoc preparauit deus diligentiibus se. **E**t si propter peccatorum multitudinem dubitas sperare vel delectari in domino audi salubre consilium.

Reuela domino viam tuam et spera in eo: et ipse faciet.

Reuela domino viam tuam peccata tua presentando te ipsum accusando et corrigendo et in oratione deuota coram eo tuum desiderium explicando ac directionem petendo (et spera in eo) non in alio (et ipse) qui prae faciet quod petis vel desideras. **S**perem enim promittit peccatoribus: et in indulgentiam facit penitentiam agentibus. **N**on quia lubrica mandata non inuidere malis non diligere iniquitatem in domino sperare in domino delectari vias et opera nostra domino confiteri. **S**i hec facias et ipse faciet te exaudiendo et subiungit quid amplius faciet. d.

Et educet quasi lumen iusticiam tuam: et iudicium tuum tanquam meridiem: subditus esto domino et ora eum.

Et educet de tenebris huius seculi iusticiam tuam. i. fidem tuam qua iuste operaris: et ex qua viuas que modo abscondita est et quasi sub modio latet quod nondum vides quod credis (quasi lumen). i. ad lucem cum ceperis videre quod credidisti. **T**unc enim opera tua in claritate erunt (et iudicium tuum) quo iudicas sequi christum et eligis quod non vides quod iudicium modo in abscondito est et a malis irridetur educet (tanquam meridiem). i. clarum lumen et in pleno splendore quod cum christus apparuerit tunc et tu apparebis cum ipso in gloria: et interim (subditus esto domino) preceptis eius obediendo (et ora eum) non cessando: pseueret bonum opus et oratio donec det quod promisit.

Noli emulari in eo qui prosperatur in via sua: et in homine faciente iniusticias.

Noli emulari id est inuidia moueri sine indignari et commoueri (in eo) id est in consideratione eius (qui prosperatur) et floret (in via sua) mala et in factis suis non in via dei in qua tu es puta in homine faciente iniusticias id est in consideratione hominis male agentis. quasi diceret. si videris prosperari et florere impium non te moueat vanitas eius ad indignandum

Et sic exponit hic vnde solet nasci emulatio:
de qua etiam supra dicit. Dico ne emuleris et si
aliquo modo motus es siue in animo siue in
corpore corrige illud. et hoc est qd subdit.

**Desine ab ira et derelinque furorem: no-
li emulari vt maligneris.**

Desine ab ira) animi (et derelinque furo-
rem) corporis. **Vel** (desine ab ira) ne subito
irascaris visa prosperitate malorum (et dere-
linque furorem) ne diu perseueres: quia inde
irascier et indignari est contra deum murmura-
re et ppe blasphemare. **Ac** si diceret nec ppspe-
ritas prauorum nec iniquitas illorum moues
at te ad iracundiam vel inuidiam. presertim
(noli emulari). i. indignari intantum (vt mali-
gneris). i. vt malitiam eius imiteris. et eodem
modo voluntarie efficiaris malignus quasi
imitando eum qui maligne faciens floret ad
tempus.

**Qui q malignanť exterminabunt: susti-
nentes autē dñm ipsi hereditabūt terrā.**

Quonia qui malignanť. i. qui mali sunt
et si modo florent (exterminabuntur) in futu-
ro. i. extra terminos terre viuentiū et superne
hierusalem efficiuntur sicut scriptū est. **Tolla-
tur impius** ne videat gloriam dei. (sustinen-
tes autē dñm) aduersa patienter ferendo: ppspe-
ra despiciendo. et bñplacitum dñi qui nō fal-
lit et omnia potest expectando. (ipsi heredita-
bunt). i. hereditario iure possidebūt (terram)
viuentium. scz patriam celestem vbi nullus
moriťur. **Et** ne infirmo longū videatur su-
stinere protinus adiūgit. quasi diceret. **Jam
diu sustinuiťi**

**Et adhuc pusillū et non erit peccator: et
querēs locū eius et nō inuenies.**

Et adhuc restat (pusillum) tēp̄s. i. parum
ne ergo tedeat te qui sustines: sed modice ex-
pecta. (et nō erit peccator) p quo gemis. i. nō
apparebit subtractus de medio: nec erit domi-
nium eius. cito transeunt tēp̄a. breue est quod
durare non potest. (et querēs locum eius et
non inuenies). i. si querēs non inuenies.
quia non habebit tunc vsum quē modo has-
bet quando vřitur eo deus ad probandū ius-
tum. **Quia** enim transierit tempus probati-
onis nostre: quando non erunt qui proben-
tur non erunt etiā p quos pbentur.

**Mansueti autē hereditabūt terrā: et dele-
ctabuntur in multitudine pacis.**

Mansueti autem xē mites qui dño nō res-
sistunt qui iugum eius patienter portāt. qui
malos et aduersa mundi. equanimiter tole-

rant (hereditabunt terram) viuentium scz il-
lam sanctam hierusalē (et delectabuntur) id ē
delectabiliter viuēt et letabuntur (in multi-
tudine pacis) ex amotione oim malorum in-
quietantium. fruentur enī eterno deo qui est
omniū bonorū fons et plenitudo inde illa su-
perna ciuitas hierusalem noīatur que visio
pacis interpretat. **Et** qz qd diu hic viuit iusti
iniustorū insidias patiunt subiunctū est.

**Obseruabit peccator iustū: et stridebit
sup eum dentibus suis**

Obseruabit peccator iustū) vt inuento lo-
co eum capiat et perdat. **Non** enī cessant pra-
ui bonorum vitam inquirere attendentes si
qua ex parte valeāt eis nocere (et stridebit su-
per eum dentibus suis) scz detractōis. quia
quod opere exercere non valet fera et bestiali
corrosione verborū exercet. **Vel** (**Obserua-
bit**) occultis insidijs vt eum alliciat sibi et de-
cipiat. et si hoc non potest (stridebit super eū
dentibus suis) scz crudelitatis quibus eum
quē nō pōt subuicere: quasi furens belua se-
uicendo et dentes collidēdo conat occidere.

**Dñs autē iridebit eum: qm̄ prospicit q
veniet dies eius.**

Dñs autē iridebit eum). i. irisione dignus
iudicabit et irrisibilem ostendet quando pe-
nis eternis cruciandus tradetur. hic etiā irri-
debit inefficaces eius insidias faciēdo: et ma-
licie eius gladium in seipm̄ cōuertendo (qm̄
prospicit). i. procul aspicit quod ipse pecca-
tor non videt scz q (veniet dies eius) quo re-
tribuat. i. dies debite punitōis pro su-
is malis. **Semp** enī vindicatur in impium
aut hic si se conuertit: aut in futuro si se non
conuertit. sed si neqz blandicijs neqz minis
aget. pena aggreditur vnde sequitur.

**Gladium euaginauerūt peccatores: in-
tenderunt arcum suum.**

Gladium euaginauerunt peccatores) id ē
apertam et manifestam impugnationē et per-
secutionem. **Gladium** enī euaginare est ma-
liciam prius in corde occultam etiā ope exer-
cere. **Si** vero nō sic pficit insidiatur dolis
vnde subditur (intenderunt arcum suum) id
est occultas insidias et dolosam deceptōem.
Arcum enī intendit qui dolum parat vnde
incautum feriat. **Dis** duobus generibus p-
secutionis impugnant mali bonos. **Deinde**
reddat singulis singula. **Intenderunt** enim
arcum suum.

Ut decipiant pauperem et inopem: vt tru-
cident rectos corde.

Ut decipiant pauperem) qui sibi non sufficit (et inopem) qui nec opem ab alio habet. vel (pauperem) de astucia sua non confidentem (et inopem) de viribus suis non presumens. gladium vero euaginauerunt (ut trucidet). i. occidant et interminant (rectos corde) ut martyres fortes in fide. Noie pauperis et inopis designant simplices scientiam et virtutem non habentes. per rectos corde intelligimus perfectos. Simples ergo moluntur arcu occulte decipere perfectos vero student aperte persecutionis gladio trucidare. Sed

Gladius eorum intret in corda ipsorum: et arcus eorum confringetur.

Gladius eorum intret in corda ipsorum) unde venerat ut noceat sibi prius in mente quam aliis in corpore. In corpore occidere voluerunt: in anima moriuntur. Quicumque enim alium ledere molitur primum se ipsum proprio iaculo percutit. (et arcus eorum confringuntur). i. insidie eorum frustrentur ne iusto noceant: dolusque et mala voluntas ad effectum non perveniat ne possint implere quod ceperant. Et licet possint iustorum bona diripere et iustus spoliatur per eos tamen

Melius est modicum iusto: super divitias peccatorum multas.

Melius) et magis sufficiens (est iusto modicum) quod habet (super divitias peccatorum multas). i. quam multe divitiae peccatoribus. melior est iusti paupertas: quam peccatoris divitie. Iste enim paucis contentus est et abundat: ille autem plenus fuit et eget. Iste in paupertate animam salvat: ille in divitiis et corpus et animam perdit. Ante ergo egit de malitia peccatorum et sustinentia bonorum: hic vero de divitiis illorum et paupertate istorum. Et vere melius

Qui brachia peccatorum coterentur: confirmat autem iustos dominus.

Qui brachia peccatorum coterentur) i. potentia: divitiis: fortitudo et robur in quibus confidunt destruentur et ad nihilum redigentur ne amplius innocentibus noceant. (confirmat autem iustos dominus) eis fortitudinem et robur prestando ne ab iniusticia vincantur: ut et neque in prosperis neque in adversis a bono virtutis moveantur. et nec morte nec vita a charitate dei separentur et hoc per spem futurorum: per exempla martyrum et maxime per exemplum sue crucis: passionis et mortis. Sic autem confirmat quod

Mouit dominus dies immaculatos: et hereditas eorum in eternum erit.

Mouit) et approbat dominus in vita presentis (dies immaculatos). i. perversitatem et vitam iustorum in

qua immaculate vivunt et mala patiuntur. non venit enim quod vixerint et in quibus vitam finirent. Et si miseri videntur ignavis scit deus quid post finem dierum servet eis. quod et (hereditas eorum) que per vitam immaculatam et per malorum tolerantiam dabitur (in eternum). i. in vita eterna (erit) et semper durabit. Esto ergo purus et mundus omnibus diebus vite tue: ut placeas deo in tua perversitate: et in vita eterna hereditabis.

Non confundentur in tempore malo: et in diebus famis saturabuntur: quia peccatores peribunt.

Non confundentur in tempore malo) scilicet tribulationis presentis in quo iusti laborant et mala tolerant: et si deridentur: si contumelias et penis de bonitate non solum non erubescunt sed potius gloriantur et gaudent quod non sua sed dei gloriam querunt. Contra est de malis et elatis. (et in die famis) qui modo sunt quando boni esuriunt deum et iusticiam (saturabuntur) per scripturas et celestia sacramenta: per spem ac domini promissiones et exempla ne deficiant in via donec visione ipsius fiant in patria. Vel (non confundentur). i. non privabuntur spe sua (in tempore malo) scilicet iudicii quo punientur mali (et in die famis) quando mali fame peribunt (saturabuntur) interna facietate. (quia) contrario (peccatores) tamen carentes ista facietate (peribunt) sine omni consolatione. Et ostendit quomodo peribunt. d.

Inimici vero domini mori ut honorificati fuerint et exaltati: deficientes quemadmodum fumus deficient.

Inimici vero domini) i. ipsi peccatores (mori ut honorificati fuerint) gloria et reuerentia (et exaltati) dignitatibus et potentia in vita presentis que non est momentum respectu future (deficientes) quotidie de malo in peius (quemadmodum fumus) cuius nullum post exaltationem invenit vestigium: (deficiet) penitus. Fumus enim in altum extollitur et ipsa exaltatione extenditur et evanescit: sic iniqui in altum eriguntur et in ambitum extenduntur: et deinde deficientes evanescunt. quantoque gradus altior fuit: tanto hic casus grauior et in futuro pena maior erit. Ideo autem hoc malis quia

Mutuabitur peccator et non soluet: iustus autem miseretur et retribuet.

Mutuabitur) i. mutuo accipiet (peccator) corpus et animam ac bona naturalia et gratuita atque temporalia a deo accipiendo. Nihil enim bonum habet quod mutuo non accipit. (et non soluet) de bonis acceptis serviendo et gratias agendo. vel (mutuabitur). i. audit verbum dei (et non soluet) id est non reddit operibus quod auditu precepit. q. d. non

refert lucrum (iustus aut) de bonis a deo acceptis (misericordia) affectu ppariendo (et retribuet) per effectum subueniendo. **Quius** enim peccatus plenus est charitate et bona voluntate semper habet unde det: vel facultate seu benivolentiam: vel auxilium seu consilium: aut saltem vocem vel orationem. **Ideo** autem misericordia et dat: scit enim

Quia benedictio ei hereditabit terram maledicentes autem ei disperibunt.

Quia benedictio ei (scilicet) domino: bene vivendo. et bona que possunt alijs impendendo. ac de beneficijs acceptis gratias referendo (hereditabit terram) scilicet viventium eam perpetuo possidendo (maledicentes autem ei) male vivendo et sibi promissa iniuste retinendo ac ingrati eius beneficijs ea que mutuo acceperunt non persolvendo (disperibunt). id est dupliciter scilicet in anima et corpore peribunt. quia in utroque eterna perditione morientur. et sic duplici perditione coterentur. **Et** ut sciat quisque quo tendere debeat ne similis pereat sequitur et dicit

Apud dominum gressus hominis dirigetur: et viam eius volet.

Apud dominum. id est a domino (gressus hominis) ratione vivens. id est affectus et opera quibus ad eum transire conatur (dirigetur) in viam puniti ut non declinet a rectitudine iusticie quia ex dei voluntate est via iusti: et totum quod habet ex gratia est. **Non** enim est hominis dirigere viam suam (et) per hoc (viam eius) scilicet domini et si sit dura quia tamen trita est (volet) homo mandata eius desiderando. **Si** ergo errare nolumus apud dominum gressus dirigamus et per illam viam qua iustitiam ambulemus. fortassis videtur dura sed securus. **Alia** forte delicias habet sed latronibus plena est. **In** qua via dei

Cum ceciderit non collidetur: quia dominus supponit manum suam.

Cum ceciderit iustus per peccatum propter carnis infirmitatem: quod septies cadet iustus in die et septies resurget: et non est homo qui non peccet. (non collidetur). id est non frangetur irrecuperabiliter gratiam dei et virtutes amittendo et finaliter in peccato illo permanendo. (quod dominus supponit manum suam) auxiliatricem ne criminaliter delinquat: eum auxilio sue gratie et misericordie sublevando et sustentando et per penam ad gratiam reducendo. **Magnus** virum homo se crederet: si semper in prete fixus permaneret. **Pie** ergo dominus aliquam gratiam suam subtrahit et presumpti quod iustitiam firmiter ostendit. **Et** vere sic est de iusto quod

Iunior fui etenim senui: et non vidi iustum derelictum: nec semen eius querens panem.

Iunior et puer fui dicit corpus christi iam

quod unus homo qui iunior fuit in primis etatibus senior autem in novissimis temporibus: et in tanto spacio (non vidi iustum derelictum) a deo finaliter ita ut periret. (nec semen eius querens panem) id est bona opera eius irremunerata. **Vel** (nec semen eius) id est aliquem fidelem imitorem ipsius in operibus iusticie. (querens panem) spiritualem puta verbum dei quasi ei non adesset et indigeret pane verbi quia verbum dei semper est cum iusto reficiens ipsum. **Lex** enim dei in corde ipsius et in ipsa meditabitur die ac nocte. **Alii** pane nutritur iustus ut in via non deficiat sed in deo vivat et bona que potest proximis impendat. **Unde** et subditur

Tota die misericordia et commodat: et semen illius in benedictione erit.

Tota die id est indefinenter et assidue vel toto tempore vite sue quod semper iustus habet quid det (misericordia) affectu sibi et alijs (et commodat) effectum. et dicitur hic de elemosyna actuali vel spirituali. **Sed** licet donet tamen magis commodare dicitur quia quod dispensat non a paupere sed a domino sibi reddi expectat et dominus cum fenore multiplicatum reddit et semen illius quod seminat ut metat id est opera bona vel imitatores in benedictione erit id est in multiplicatione quia cum exultatione veniet portans manipulos suos. **Et** ideo tu quicumque es noli esse piger: sed

Declina a malo et fac bonum: et inhabita in seculum seculi.

Declina a malo et fac bonum id est ne cui noceas sed ei bene fac. **Vel** (Declina a malo) id est diuertere a peccato quod fit per dei timorem et inchoat hominem (et fac bonum) opus: exercendo te in virtutibus. quod debet fieri per amorem et perficit hominem. **Neque** enim bona deo accepta sunt que malorum admixtione maculantur et perseverando in bono (et inhabita in seculum seculi) in ecclesia. in unitate. in veritate. in deo. ut qui hic inchoaris in eternum perficiaris. **Vel** (inhabita) terram viventium (in seculum seculi) id est per hoc habitabis in eterna beatitudine et habebis vitam eternam. **Eccce** merces.

Quia dominus amat iudicium: et non derelinquet sanctos suos: in eternum conservabunt.

Quia dominus amat iudicium. id est discretioem qua separat bonum a malo: falsum a vero temporale ab eterno. **Amat** iudicium unicuique pro meritis reddere disponendo (et non derelinquet) sua gratia et protectione destituendo (sanctos suos) qui recedunt a malo et

faciunt bonum et si ad tempus flagellat ius-
te tñ iudicat. quia (in eternum) scz in horreo
eterno et in vita beata (cōseruabuntur) in cor-
pore et in anima et si hīc moriantur in hac vi-
ta. et merito eterna possidebunt qz eterna cō-
cupierunt. **E**t contra

In iusti punientur et semen impiorum
peribit.

In iusti punientur) in inferno pena eter-
na ppter mala eoz opera (et semen impiorum pe-
ribit). i. opa eoz qz iniqua sunt nullū fructū
beatitudinis habebūt. **V**el (semen impiorum
peribit). i. imitatores eoz peribunt cum ipis
sicut cōtra semen iusti in bñdictōe erit. hec
scriptura modo nos erudit verbis modo in-
format exemplis. **H**inc pponit nobis repro-
borum penā illinc iustoz gloriā: quatenus il-
la nos terreat atqz ab amore huius seculi cō-
pescat et ista nos excitet atqz ad amorē patrie
celestis inuitet. vñ et subditur

Iusti autē hereditabūt terram: et inhabi-
tabunt in seculū seculi sup eam.

Iusti autē hereditabūt terram) scz viuenti-
um vbi nullus moritur qz terram mortuoz
cum suis delictis spreuerūt. et hoc nō ad tem-
pus sed in eternū. vñ sequit. (et inhabitabūt
in seculū seculi). i. eternaliter (sup eam) tanqz
eius dñi et possessores qz ibi portionem suā
elegerūt. **N**oli ergo istam transitoria heredi-
tatem diligere in qua diu nō potes habitare.
despicienda sunt cuncta que transiunt illa so-
la appetenda sunt que transire nō pñt. **E**t me-
rito hec erunt iusto. quia

Os iusti meditabitur sapientiam: et lin-
gua eius loquetur iudicium.

Os iusti) interior scz cordis. os enī interi-
oris hoīs est cor nrm: qz sicut ore corpis loq-
mur hoībns ita corde loquimur deo. (medita-
bitur) et ruminat (sapientia) que est de deo
et eternis vt postmodū eructare possit verbū
bonum vnde et subdit (et lingua eius loque-
tur) instructioni alioz (iudiciū) scz qd deus
precipit fugere vel tenere. **V**el (lingua eius
loquetur iudiciū). i. pfert sermonē discretus
dicens nrm qd est dicendum et tacens quod
est tacendum. **E**t

Lex dei eius in corde ipsius: et non sup-
plantabuntur gressus eius.

Lex dei eius). i. observatio legis et prece-
pta dei (in corde ipsius) sunt p iugem medi-
tationem vt cor cōsonet lingue nobis autē est
tñ in ore. de quibz dici pñt. ppls hic labijs me-
bonorat cor autē eoz longe est a me. **H**ec autē

lex et peccare vetat et bona facere docet (et) id
(nō supplantabunt). i. laqueos nō incurrit a
diabolo seu hoīe iniquo vel peccato (gressus
eius) quibz ad deū nitit puenire qz verbū dei
in corde liberat a laqueis et ab omī tentatōe
vt nō moueatur a via iusticie. **T**ecū est cuius
verbum a te nō recedit. **E**t tamen

Cōsiderat peccator iustū: et querit mori-
tificare eum.

Cōsiderat peccator) et implus (iustum)
et notat vias eius sibi callide insidiando vt
eum decipiat et supplantet eiusqz gressus de-
torqueat et querit quantū pñt (mortificare eū)
vel vt ei consentiat et sic eū faciendo iniustū
occidat in aīa. vel si nō pñt querit vt eū
psequendo occidat in corpore. **D**icit enī ppter
inuidiā quod in libro sapientie pñdictum est.
Grauis est nobis etiā ad videndū: qm̄ dissimilis
est alijs vita ipsius. **S**ed si iustus vi-
gilanter resistat eueniet qd sequitur

Dominus autem non derelinquet eum
in manibus eius: nec damnabit eum cū
iudicabitur illi.

Dñs autē nō derelinquet eum) scz iustū.
(in manibz eius). i. in pñte impij scz totali-
ter et fm̄ aīam vt eum ad pñtendū sibi cō-
pellendo iusticiā eius auferat qz impius ani-
mam nō mortificat s3 potius purgat et sal-
uat (nec damnabit eum) scz iustū et si ab hoīe
hic damnetur (cū iudicabit). i. cū iudiciū fiet
an̄ chrisi tribunal (illi) scz impio ad eius ma-
lum et nocumētū. vel (illi) scz iusto ad eius
vtilitatem et comodum. **E**t quia ita facit ius-
to ergo nunc

Expecta dñm et custodi viam eius: et ex-
altabit te vt hereditate capias terrā: cū
perierint peccatores videbis.

Expecta) patienter et si diu pateris (dñm)
qd te vindicabit et remunerabit (et) in expectan-
do (custodi) indeficiēter (viā ei). i. serua mā-
data (et exaltabit te) de virtute in virtutē et de
terrenis ad celestia ita (vt hereditate). i. firmi-
ter iure hereditario (capias terrā) viuentiū: et
si modo nescis qd pñt in expiētia discas
qz cū perierint peccatores et impij (videbis) in-
re qd mō credis de pñt hīs bonoz et penīs ma-
loz. **U**bi sciendū qd deus nunqz eos creasset
qd in eternū pituros pñt nī aliqz ex eis
vltus bonos pñdisset. **Q**uoz quidē iniqtas
sicut modo pñt bonis ad augmentū scñti-
tis sic ipoz pena eiudē iustis pñt ad incre-
mentū bñtitudinis. **N**ā ex reproboz damna-
tōne pñt electi qd p iusticiā meruerint

et sua saluatiōe sentient quid per gratiam
repperint. Tantoq; amore ardentiori adhe-
rebunt diuine bonitati quanto eius grati-
to dono et promeritam non sentiunt penam
et immeritam percipient gloriam. Deinde q̄
nulla sit impioꝝ felicitas ostendit. d.

Vidi impium superaltatum: et eleuatū
sicut cedros libani.

Vidi impium superaltatum) id est supra
modum exaltatum in gloria mundi et digni-
tate deo hoc permittente (et eleuatū) in ela-
tione (sicut cedros libani) mōris in quo sunt
altiores cedri que a vento deiciuntur. hoc est
in magna dignitate temporali et in candore
seculi que cito denigrescit. Libanus enī can-
didatio interpretatur: etiam super sublimem
eminentem ita ut altis celsior videretur. Ca-
lis videtur impius quādo corde tumens et
virtute et gloria ceteros etiā altos seculi pre-
cellens cernitur elatus.

Et transiui et ecce nō erat: quesui eum
et nō est inuentus locus eius.

Et transiui) mente et consideratiōe ad no-
uissima eius non presentia sed futura atten-
dendo. **U**el (transiui p aliquod tempus mo-
dicum expectando (et ecce non erat) potens.
Transierat enī gloria eius. vel non erat oīno
quia per mortem sublatu erat de mundo.
et (quesui eum) considerando et rememoran-
do (et non est inuentus locus eius) regnan-
di. vel omnino in hoc seculo sed absconditus
et sepultus est in inferni profundo. **E**t ne ti-
bi similiter contingat

Custodi innocentiam et vide equitatē:
qm̄ sunt reliquie homini pacifico.

Custodi innocentiam) quo ad deum et te-
sp̄m sancte viuendo (et vide equitatē) quo
ad proximum iuste cum ipso agendo. **U**nde
ap̄s. sobrie et iuste et pie viuamus. **I**nnocē-
tia spectat ad sobrietatem et pietatē. **E**quitas
ad iusticiam. **U**el innocentiam custodit qui
nec sibi nec alteri nocet atq; a vicij et pecca-
tis se immaculatū seruat. **E**quitatem videt q̄
sollicite pensat et que a domino acceperit et
que ei persolvere debeat (quoniā homini pa-
cifico) qui bec agit (sunt reliquie) scilicet vita
eterna et bona que post hanc vitā relinquin-
tur ac supersunt et remanent sanctis.

In iusti autē disperibunt: simul reliquie
impioꝝ interibunt.

In iusti autē) contra (disperibunt) et dupli-
ci contritiōe conterentur quia in corpore et
in anima destruentur et eterna damnatiōe des-

lebuntur (simul) etiam cum eis (reliquie im-
pioꝝ interibunt) quibus nihil reitāt nisi
interitus eternus quia non supersunt nec re-
seruantur eis reliquie ut uiuant s; ut in pena
gehenne ignis intereant. **N**ec omnia predi-
cta bona iustis. totum est in a dño oīm bono-
rum fonte et largitore. **E**t colligendo summa-
tim subiungit

Salus autem iustoꝝ a dño: et p̄ector
eorū in tpe tribulatiōis.

Salus aut iustoꝝ) mentis et corpis in p̄-
senti et in futuro (a dño est) nō aliunde. **P**ri-
ma salus que ad aīam p̄tinet est remissio pec-
catoꝝ: s; q; ad huc p̄clitāmur in tribulatiōi-
bus recte subiungit. (et p̄ector eoꝝ est) si qd
impugnāt (in tpe tribulatiōis) et tentatiōis ne
supentur. **N**am nisi fideles suos diuina vir-
tus p̄geret quis tot iacula tentationū aut
tantos estus vicioꝝ ferre potuisset. **E**t specia-
liter est p̄ector eoꝝ in hora mortis q; tūc p̄-
tegit eos a potestate demonis.

Et adiunabit eos dñs et liberabit eos et
eruet eos a peccatoꝝibus: et saluabit eos
quia sperauerunt in eo.

Et adiunabit eos dñs) i. coopabit eis in
p̄nti ad pugnandū et ad bñ opandū et p̄seue-
randū (et liberabit eos) a tribulatiōib; et an-
gustij (et eruet eos a peccatoꝝibus) ab eoꝝ in-
sidij et p̄trietate seculi illesos seruando v̄t
de hac vita eos duccendo. (et saluabit eos) sa-
lute et saluatiōe p̄petua ad vitā eternā p̄ducē-
do p̄pter hoc (quia) hic sperauerūt in eo) non
in boie aliquo vel in seculo. **A**tende o miles
christi quanta faciat p te tuus impator. **I**p̄e
est tua salus: tua p̄ectio: tua arma: tua libe-
ratio vt te hic regat custodiat et deinde ad vi-
tam eternam producat. **C**ollige etiam ex p̄-
dictis q; iusti et p̄ij habent bona maxima sci-
licet spiritualia puta gratias et virtutes in p̄-
senti in omnibus vijis a deo directi: in omni-
bus actibus protecti et ab angelis custoditi.
intus leti in futuro eternaliter beati. **S**ed in
iusti et impij gaudentes et florentes prospe-
ritate temporali habent bona modica scilicet
carnalia. in presenti sunt a deo derelicti ange-
loꝝ custodia destituti: amaritudine pleni:
in futuro perpetue damnati.

Beatitudo omnium non **O**ratio
incerta iustoꝝ deus qui sanctos tuos nō
derelinquis in fame: nec in studio tribulatio-
num superari permittis: precamur vt ea nos
munias dextera quam illis ne corruant velo-
citer porrigis preparatam. **P**er dñm.

**Psalmus de oratione vere penitentis
suas miseras p peccatis lamentabiliter
querentis: docens nos in memoria ha
bere peccatum ad cauendum et dolendū.**

ps. xxxvij.

Domine ne in furo
re tuo arguas me: neq; in ira tua
corripas me.

Auctor psalmi ppheta dauid. Titulus sa
lis est. Psalmus dauid in rememoratōe sab
bati. Hoc est ps iste cōuenit dauid pphete v
alij penitenti docēs nos peccati memoriā ha
bere ad cauendū et dolendū. habitus in reme
moratōe sabbati. i. recordatōe eterne requiei
quā habere optat et pdere formidat. Cū enī
vt supra dictū est mali floreat et boni laborēt
ille penitens quecūq; mala pro peccatis pati
enter tolerare paratus est et flagella timens
peiora scz supplicia eterna et recordans sab
bati eterni quō timet priuari peccati consci
us et desiderat frui grauius afflictus. Pa
teria: multiplex afflictio et miseria peccatoris
dolentis pro peccatis suis. Intentio: inuita
re peccatores ad penitentiam et monere vt pa
tienter sustineant quecūq; mala ad purga
tionem peccatorum euenerint. Sententia in
general: ppheta in isto psalmo in persona
vere penitentis implorat dei misericordiam
enumerat et describit suam miseriā promit
tit emendam et petit cōseruationem diuinā
Sententia in speciali: Ab oratione ergo et
lachrymis incipiens ait. **D**omine ne in
furore tuo id est vehementi indignatōe tua
(arguas me) cum reprobis me damnando.
(neq; in ira tua) id est indignatōe leuiori (cor
ripas me) pena purgatorij me cruciādo cui
tamen pene nulla pena mundana compara
bilis est sed hic emenda et sic me purga q
ignis purgatorius non sit mibi opus. quasi
diceret. ne punias me scdm rigorem iusticie
tue sed magis scdm dulcorem tue misericor
die. Et pretendit multas miseras quib; iam
in hoc seculo affligitur. vt qz multa sunt que
pati sufficiāt ne peiora patiat. Cū subdit

**Qm sagitte tue infixę sũnt mibi: et cõ
firmasti sup me manũ tuam.**

Qm sagitte tue id est vindicte scilicet do
lores corporis et anime. (infixę sũnt mibi) et
vulnerant me propter peccatũ et non ad bo
ram sed (et cõfirmasti) diu scilicet vt sint vsq;
ad finem seculi (super me manũ tuam) id ē
vindictam. quia pena peccati qua primum

hominem percussisti adhuc in humano ge
nere perdurat vt dedecus culpe non rema
neat sine decore iusticie: hoc autem fecisti vt
tanq; bonus magister verberibus castigati
onis afflictum redderes emendatũ. **E**o vsq;
aut pfirmasti et sic tetigit me manus tua q
Non est sanitas in carne mea a facie ire
tue: non est pax ossibus meis a facie pec
catorum meorum:

Non est sanitas in carne mea) Portamus
enim corpus mortale plenum tentationibus
et miserijs doloribus et indigent ijs a facie
ire tue id est ab instantia vindicte propter pec
catum et post ostensam infirmitatem carnis
ostendit etiam afflictionē anime. dicens (nō
est pax ossibus meis). i. virtutibus que sunt
anime fortia. quia sicut ossa carnem sic vir
tutes sustinent mentem. (a facie peccatorum
meorum) id est ab instantia suggestiōnũ ma
larum ex peccato puenientium quia caro im
pugnat spiritum et innumeris modis turbā
tur virtutes a vicij et pccis. **N**ec b mirũ.

**Quoniam iniquitates mee supergreffe
sunt caput meũ: et sicut onus graue gra
uate sunt super me.**

Qm iniquitates mee supergreffe sunt caput
meũ. i. preualuerũt et dominant menti mee
que est interioris hois caput et aia mea pec
catis inualescentib; succumbit p consensum
(et sicut onus graue grauate sunt sup me) p
pter multitudinē et magnitudinē qz peccata
sicut plumbũ deprimũt et nullum onus tam
graue potest esse q; iniquitas cuius grani
tem illi soli sentiunt qui eam deponere cupi
unt et mentem ad celestia subleuare appetũt.
Non enī gravis illi videtur qui adhuc in il
la delectatur. vnde adhuc subditur

**Putruerũt et corrupte sunt cicatrices
mee: a facie insipientie mee.**

Putruerunt peccato iterum consentien
do et ipsum in voluntate renouando (et cor
rupte sunt) ad actum perducendo et in opere
exercendo (cicatrices mee) id est plage pecca
torum sanate et sanitates per remissionē pec
catorum precedentiu; inducte. et hoc (a facie
insipientie mee) id est propter stulticiā me
am quia non sum vsus viribus in baptismo
receptis. q. d. mibi et mee insipientie non deo
imputo. **S**ultũ enī insipiens est qui semel
sanatus iterũ recidit. **N**ō adhuc subdit.

**Miser factus sum et curuatus sum vsq;
in finē: tota die tristatus ingrediebar.**

Miser factus sum id ē miser q̄s afflictus sum portans multas miseras et in anima et in corpe (et curuatus sum) ab elatione. qz oīs qui se exaltat humiliabitur vsq; in finem). i. totaliter vel vsq; ad mortē (tota die). i. tota vita mea iugiter assidue et sine intermissione (cōtristatus) amissa leticia spūali. ppter mea peccata: ppter murmuratiōē synderesis cōtra malum (ingrediebar). i. pambulabā viā busus vite. Et hoc ideo

Quā lumbi mei impleti sunt illusionib; et nō est sanitas in carne mea.

Quā lumbi mei impleti sunt illusionib; id est libidinū incentiuis et carnalib; delectationibus que mihi illudunt attentantes diuersis fantasijs (et) p hoc (non est sanitas in carne mea) Nam in totū corpus redundant bmoī incētiua. Vel illusiones sunt vane imaginatiōes et cogitatiōes ex quib; anima fatigatur et aliqñ vitiorare pmittitur. Ideo autem lumbos posuit qz in lumbis est carnalis voluptas vnde illusiones pcreantur. (et non est sanitas in carne mea). i. in corpore scilz in hac vita.

Afflictus sum et humiliatus sum nimis rugiebam a gemitu cordis mei.

Afflictus sum corpe (et humiliatus sum) corde vt nihil in me sit liberū a pena: vnde sequitur (nimis) qz vndiq; est calamitas (rugiebam) amare flendo (a gemitu) et amaritudine (cordis mei) considerās tantas meas misērias interiores et exteriores. Et afflictione humiliatio: et ex hūiliatione pcedit gemitus. Ad hoc penis et flagellis peccator affligitur vt a sua supbia hūilietur: quatenus q̄ letus et elatus ppetrauit peccatū afflictus et humiliatus redeat ad lamentum.

Dñe ante te omne desiderii meū: et gemitus meus a te nō est absconditus.

Dñe qui vides cor (ante te) est (omne desiderium meū) et affectus non cōtra te qz nihil desidero nisi quod tibi placet. q. d. ad consequendum desiderii meū non habeo hoīem ad quē confugiā et ideo ad te qui omne desiderii meū nōsti recurro (et gemitus meus) non p terrenis sed p celestib; (a te non est absconditus) et si absconditur ab hominibus. quasi diceret. apponas mihi remediū qui nō sti secreta cordium.

Cor meum conturbatum est: dereliquit me virtus mea: et lumen oculorū meorū et ipsum non est mecum.

Cor meū turbatū est passionib; succum-

bendo ac pacem et tranquillitatē pscientie amittendo: qz dereliquit me virtus mea) quā ante peccatū habui (et lūmē oculorū meorū) spūaliū et mentaliū. i. ratio imperturbata scz dereliquit me et defecit ppter turbulentiā passionū et p ingentib; molestijs (et) ideo (ipm non est mecum) qz mens mea cecata est a peccato et sic postposito veritatis lumine secutus sum errorem et in tenebras decidi pccorū.

Amici mei et primi mei: aduersum me appropinquauerunt et steterunt.

Amici mei) scz nature et fortune nō gratie (et primi mei) beneficij collatiōe his duob; solatijs gaudet hūanitas sed huic sunt cumulus passionū vnde sequit̄ (aduersum me appropinquauerūt) p silijs et dolis vel exprobrando et in bonis resistendo (et steterunt) in malicia sua pscuerantes et cōtra me causantes. Non autem inimici aut extranei sed amici et proximi. Grauiora quidē sunt mala que ab amicis patimur qz nō solum pena sed etiam amissa charitas nos cruciat

Et qui iuxta me erant de longe steterūt: et vim faciebant qui querebant animā meam.

Et qui iuxta me erāt) et me in bono dirigere et cōfortare debebant (de longe steterūt) id est de salute mea parum curauerūt (et vim faciebant qui querebant aīam meā) p dēre scz demones cū ministris suis tentatiōes horridas immittentes. Vel (qui iuxta me erant) scz vicini mei (de longe steterūt) tanq̄ abominantes me ppter multitudinē miserie mee. (et vim faciebant) veniētes cū impetu (qui querebant aīam meam). i. vitam meam vt auferrent eam.

Et qui inq̄rebant mala mihi locuti sunt vanitates: et dolos tota die meditabant̄

Et qui inq̄rebāt mala mihi) inuestigantes quo modo mihi nocerēt vel mortē inferrent scz hoīes maligni q̄ sunt mēbra diaboli qz nō inueniebāt crimina (locuti sunt vanitates). i. fuxerūt falsa et mendacia (et dolos). i. fallacias (tota die). i. assidue et sine cessatiōe (meditabant̄) in corde quib; me decipere possent vel accusare. Deinde subiungit q̄s patiens in omnib; his fuit.

Ego autē tanq̄ surdus nō audiebam: et sicut mutus nō aperiens os suum.

Ego autē tanq̄ surdus non audiebam) id est me audire dissimulabam et quasi non audirem non respondebam. vnde sequitur. (et sicut mutus non aperiens os suum) quia

sic tacebam quasi respondere non possem. Mutus aperiens os suum et si non clare loquitur vel balbutiendo remurmurat: Is autem nihil aspera dixit vel rudit. quia os suum ad contradicendum vel respondendum eis non aperuit: sed tam patienter omnia sustinebat ac si nihil audire vel loqui posset. Et quasi exponendo subdit.

Et factus sum sicut homo non audiens: et non habens in ore suo redargutiones.

Et factus sum). i. silatus sum (sicut homo non audiens). i. non potens audire, dissimulando obiecta conuicia. (et sicut homo non habens in ore suo redargutiones) contra aduersarios. i. quibus habere unde eos redarguere possem in sui quasi non habens quia mala patienter sustinui et sic tacui quasi non esset unde illos arguerem. Ecce magna virtus audire noxia et non reddere contra. Et

Quoniam in te domine speravi: tu exaudies domine deus meus.

Quoniam inter tot mala (in te) solo (domine) qui multas tristitia in leta (peravi), propter te predicta sustinendo et remedium a te expectando. salutaris medicina est in malis sperare et non deficere ideo merito spei (tu exaudies) petitiones meas (domine deus meus) me de malis omnibus liberando. Facile aduersa superas si spes tua fixa sit in deo. Et si tribularis ad tempus in tempore oportuno exaudiet te dominus deus tuus. Unde autem exaudies

Quia dixi nequando supgaudeant mihi inimici mei et dum commouentur pedes mei: super me magna locuti sunt.

Quia dixi in oratione te despiciendo (ne quando) supergaudeant mihi (me) superato et insultando conuiciantur. i. preualeant ad gaudendum de me superato et mihi conuictato insultando (inimici mei). i. demones vel maligni homines de lapsu hominum gaudentes (et dum commouentur) et quando si labuntur aliquando humana infirmitate (pedes mei). i. affectus vel actus mei. Hoc est si viderent me a proposito meo moueri et a rectitudine iusticie declinare. (super me magna locuti sunt). i. loquerentur exprobrando et illudendo ubi esset miserendum. Unde enim irrident impij: unde dolent pii. Potest etiam penitens iam predicta dicere in persona capitis exponens eius passionem non diuidens a capite vocem suam. ut enim caput dicit peccata nostra sua in psalmo Deus deus meus respice in me. sic nos passionem eius que hic ponuntur dicamus nostras: sic loquendo. Amici mei ficti et proximi

mei in carne scilicet iudei. Et qui iuxta me erant scilicet discipuli de longe steterunt fugiendo. et vim faciebant: trabentes ad iudicium et mortem etc. ut patet ex predictis. Deinde penitens de se loquitur. d. Et ideo etiam exaudies

Quoniam ego in flagella paratus sum: et dolor meus in conspectu meo semper.

Quoniam ego) sciens me deliquisse (in flagella) sustinenda (paratus sum). i. sustinere patienter quicquid infligeris: quia ad hoc natus sum ut flagella ferar. Flagellat enim deus omnem filium quem recipit ad hereditatem. (et dolor meus) de peccatis commissis. Uel (dolor). i. peccatum unde est dolor et quod est causa doloris mei. antecedens persequentem. est in conspectu meo) et consideratione (semper). i. assidue per cordis contritionem. Unde dolet quia deliquit. Impius enim se defendit: iustus contra se irascitur. unde se accusando subiungit

Quoniam iniquitatem meam annuntiabo: et cogitabo pro peccato meo.

Quoniam iniquitatem meam annuntiabo) in vera confessione. i. confitebor. nisi enim doleret non sic se accusaret. et quod non sufficit solum confiteri: addit (et cogitabo). i. sollicitus ero et sedule curam agam (pro peccato meo) sanando ac pro eius satisfactione et emendatione per fletus elemosynas. ieiunia et bonum. Sic enim est de eo qui post confessionem de peccato non cogitat quod de vulnera: ro qui vulnus suum medico detegit et post villis pendit emplastrum apponere vel negligit

Inimici autem mei viuunt et confirmati sunt super me: et multiplicati sunt qui oderunt me inique.

Inimici autem mei viuunt) id est prosperantur et florent felicitate seculi fruunturque mundo ac bene est eis et gaudent in eo ubi ego laboro et rugio (et confirmati) ac corroborati (sunt) in fortitudine et prete nocendi (super me) ad opprimendum me (et multiplicati sunt) numero ac quotidie plures sunt et apparerunt quoniam nec in prosperis agnoscitur amicus nec in aduersis absconditur inimicus. (qui oderunt me inique). i. contra equitatem quia amici et sine culpa. et pro bonis reddentes mihi mala. Ideo sequitur

Qui retribuunt mala pro bonis detrahebant mihi: quoniam sequebar bonitatem.

Qui retribuunt mala pro bonis) ex ingratitudine hoc pessimum est: sicut reddere bona pro malis est perfectorum. Cetera vero duo sunt mediocrium. (detrahebant mihi) ex inuidia pro bono malum reddiderunt nec

solum nocebant facto sed insup detrahebant
verbo et causam oim istoz subdit qz nō alia
de causa nisi (qm̄ sequebat bonitates) et ideo
dixit mala p bonis. **E**cce q̄ mala et puerfa
intentio. Si etiā corripit te aliquis bonū ti
bi volens et illū oderis reddis mala p bonis
Sed qz hec mala sunt homini intolerabilia
nisi ex dei gratia **I**deo

Ne derelinquas me dñe deus meus: ne
discefferis a me.

Ne derelinquas me) subtrahendo tuū auxi
liū (dñe deus meus) auctor salutis mee. i.
ne dimittas me fragilitati mee quia dimissus
nō potero subsistere. vel si ad horā relinquis
(ne discefferis) penitus (a me) subtrahendo
grā tuā tanq̄ elongatus a me. i. ne p absen
tiam gr̄e tue dimiseris me perire. **E**l (ne de
relinquas me) pmittendo me cadere in tenta
tionem vt peccē qz grauior est offensio post
veniā. (ne discefferis a me) ita qz a bono desi
stam. Sed potius

Intende in adiutorium meum: domine
deus salutis mee.

Intende in adiutorium meū). i. da te inten
tum vt me adiuues ad pugnandū p̄tra ho
stem et p̄tra pcc̄i reciditū: et celerrime presta
mibi auxiliū (dñe de⁹ salutis mee) rector me
us: creator meus et mee salutis eterne auctor
et dator. **E**l (intende in adiutorium meū) ad
bñ opandum ita vt bona faciā et in eis plene
rem (dñe deus salutis mee) vt habeam eterne
beatitudinis retributionē. **P**ratio.

Emitte dñe salutare tuū infirmitatibz no
stris: vulnerū cicatricūqz mortaliū potentia
sine mediator vt omnē gemitū dolorēqz no
strum coram te deplorantes valeamus cuin
cere insultatōes aduersantiū vicioz. **P. d.**

Psalmus de custodia lingue ac deva
nitate et miseria vite hūane multis ad
uersitatibus et vanitatibus subiecte.

ps. xxxviii.

Dixi custodiā vi
as meas: vt non delinquam in lin
gua mea.

Auctor psalmi ppheta dauid. **T**itulus hic
est. **I**n finem canticū dauid p iditum. **E**t est
sensus. **C**anticū istud qd ideo dicitur canti
cum qz spūalem p̄tinet iocunditatē. docet enī
nos mente de terrenis ad celestia transilire:
dirigens nos in finē. i. in p̄summatōz: est da
uid pphete et est p ydibū. i. p transiliente eos
qui vana sectantur. cōuenit enī pfecto de vi

cīs ad virtutes: de dilectōe seculi ad amoz
dei et inde ad eternitatem mente transilienti
qui omnibz mundanis postpositis solis cele
stibus inhiat. et adeo pfectus est vt etiā lin
guam a peccato omnino cohibeat. **F**idelis er
go qui in p̄cedenti psalmo p penitentiam vi
tam suam corripit hic perfectionem vite sue
alijs formā bene viuendi pponit referens eis
transitum suum vt et ipsi satagant confor
mes eius fieri et in transeundo ipm imitari.

Materia: miseria humana quia brevis vita
fragilis natura et substantia multis aduersi
tatibus et vanitatibus subiecta. **I**ntentio: mo
nere nos miseras p̄sentis vite attendere tem
poralia et mundana contēnere et eis postpo
sitis ad eterna et celestia desiderio transire.

Sententia in generali: propheta in isto psal
mo in persona transilientis loquēs docet in
ter prauos et calumniosos linguam conti
nere. ostendit mundana esse vana et celestia
appetenda. petit a malis liberari et culpam su
bi remitti vt secure possit ab hac vita migra
re et celestia obtinere. **S**ententia in speciali:

Transilitor ergo ille de bona opinione semp
trahens inuidiam iniquorum et calumnias
deliberat inter malos tacere ne qd dicat ma
le ita incipiens. (**D**ixi id est in corde decre
ui et firmiter proposui custodiā vias meas
id est locutiones et actōes que sunt vie no
stre ad deum. **B**ene enī loquendo et recte
agendo ad eterna proficiscimur. **C**ustodiā
inquam (vt) etiam (non delinquam id est nō
peccem (in lingua mea) loquendo fatua vel
ociosa verba. nam qui in verbo non offendit
ille perfectus est vir et qui custodit linguam
suam custodit animam suam. **N**on enim ali
ter scio vite mee custodire vias nisi custodita
lingua. **N**am qui inconsideratus est ad lo
quendū sentiet mala. **D**ixi inq̄ et feci. **N**am

Posui ori meo custodiā: cum consiste
ret peccator aduersum me.

Posui ori meo custodiā) et silentium ob
seruans os a loquendo (cum) et q̄ diu (con
sisteret) et esset (peccator) et impius et litigios
sus et calumniosus (aduersum me) mibi in
sidiando et laqueos proponendo ad capien
dum me in verbis et ad querendum calu
mniā ex eis. **T**alibus quidem magis silen
dum est q̄ aliquid dicendum. quia decipi
untur per silentium non valentes cum ver
bis tenere quem querunt decipere. **U**nde in
Ecclēstastico. **U**bi auditus non est non ef
fundas sermonem. **P**osui ergo custodiā
vsqz eo qz

Obmotui et humiliatus sum et filii a
bonis: et dolor meus renouatus est:

Obmotui penitus tacendo (et exinde (hu
miliatus sum) et vilis factus apud aduersa
rios impropria ab eis sustinendo (et filii)
non solum a malis sed etiam a bonis) annuncia
dis ut non delinquerem in malis et ut vitarem
prohibitionem cum impijs. (et ex hoc dum sic tacui
(dolor meus) quo ante silentium de malis pec
catorum dolui (renouatus est) et excitatus per
remotum conscientie dum vidi iniquitates ho
minum crescere me tacente. Et quia videmus ma
la tacui dicenda. Ideo

Concaluit cor meum intra me: et in me
ditatione mea exardescet ignis.

Concaluit cor meum intra me. i. ex omni p
te igne inflammatum est ex dei et proximi amore
et cepit inquietum esse videns hinc mihi picu
la imminere (et in meditatione mea) de his ha
bita. i. dum sic meditarer (exardescet). i. ardē
ter inflammatur (ignis). i. feruor dilectionis et
ire per zelum ut arguerem insensatos quia zelus
domus tue comedit me tacente et quod diu sile
bo tanto amplo ignis exardescet quia amor
proximorum quibus tacui angit me et stimulat. Et
in hac fluctuatione dicendi et tacendi dum in
utroque video pericula tandem

Locutus sum in lingua mea: notum fac
mihi domine finem meum.

Locutus sum in lingua mea non hominibus
sed deo ipsum deuote exorando. Et cui nota est
cogitatio sua: ideo in lingua loquitur ut eius
locutione auditorum vita instruat. et subiun
git quid sit locutus dicens (notum fac mihi
domine finem meum) ante oculos meos ponendo
quo tendere debeam ne si curram in incertum:
aberrare valeam. q. d. iste transiliens: quesui
meliorē locum ubi hec non patiar suspiras in
finem quendam ubi non sunt scandala scilicet vi
tam eternam

Et numerum dierum meorum quis est: ut
sciam quid desit mihi.

Et insuper etiam fac mihi notum numerum die
rum meorum scilicet eternitatis (qui) numerus di
crum vere est ac verum esse habet quia preterire non
valet. et est numerus sine numero nec transit
numerando. (ut illis intentus) sciam quid) et
quantum (mihi) hic degenti (desit) ad beatitu
dinem tendenti unde humilior homo fit qui
hec nouit. Et considerat enim eorum que nobis
assunt solet nasci superbia: ex illorum que desunt
humilitas. Idcirco autem reprobi quid eis de
sit deprehendere non possunt quia terrenis ex amore

succumbunt et corda ad superna non erigunt
Noto autem fine et diebus qui sunt: attendit ad
hec temporalia et propter inuicem. d.

Ecce mensurabiles posuisti dies meos:
et substantia mea tanquam nihilum ante te.

Ecce mensurabiles. i. breues et transito
rios. quisque enim sub certa mensura uiuit (pos
uisti dies meos) qui dederas immensurabi
les si homo posuisset (et substantia mea) scilicet na
ture. i. temporalis hec vita mea (tanquam nihilum) re
putandum est (ante te). i. comparata eternitati tue
et in proportionem ad te qui eternus es quia id quod
est modicum tanquam nihil reputatur. Vel (substan
tia mea tanquam nihilum est ante te). i. prout illi
us que ante te erit. Iste uir sanctus dies suos
transitorios respicit et se nihil nisi pulue
rem cognoscit. unde etiam secutus adiungit.

Clerum tamen uniuersa vanitas omnis ho
mo uiuens.

Clerum tamen adhuc etiam (uniuersa). i. omnia
que sunt apud nos sunt (vanitas) per mutabi
litate quia sunt mutabilia et transitoria ac uana
et non tamen terrena et bruta: sed etiam (omnis homo ui
uens) hic in hoc mundo de quo minus vi
detur est vanitas etiam supra bruta quia illa non
subiacent culpe sed tamen pene. Vel (omnis homo ui
uens est uniuersa vanitas) quia uana cogitans
vana loquens. uana faciens. vel omni uanita
te plenus quantum est ex se scilicet nature culpe et
miserie et uniuersa que in homine sunt tam interioris
quam exterioris diminutionem habent et mutabilitatem.

Clerum tamen in imagine pertransit homo:
sed frustra conturbatur.

Clerum tamen propter hec etiam (in imagine). i.
ad similitudinem imaginis in somnis vel in
speculo apparentis que subito dispareret in
obliuione uenit. (pertransit homo) omnis. i. cis
to transit et transeundo deficit et euanescit. et
non solum hoc (sed) et quisque sic transiit in nihilum
minus tamen frustra conturbatur. i. inutiliter et
vana sollicitudine circa temporalia grauatur et
irascitur de uanis ad uotum non succedentibus quia
omnia transeunt et deficiunt. Et vere est uana et
inutilis perturbatio. quia

Thesaurizat: et ignorat cui congregabit ea

Thesaurizat (et congregat diuitias cum ma
gna sollicitudine per se et sua successionem) tamen
(ignorat cui congregabit ea) quia nescit utrum ipse
fructur eis vel non et utrum filij hereditabunt
eas post mortem vel non: forsitan enim cito morie
tur et desideria filiorum energet. aut fiscus occu
pabit. aut fures rapiet. aut aduersarij vel igno
ri possidebunt. Beatus autem ille est qui ibi

thefaurizat ubi damnū timere nō habeat.

Et nunc que est expectatio mea: nonne dñs: et substantia mea apud te est.

Et nunc inter tot vanitates vite pñtis cū aliq̃ alia expectant (que est expectatio mea) nō vana. i. finis meus quē quero: spero et expecto (nōne dñs) qui est sup̃ oīa. q. d. ex quo tota vita humana vanitas est: relictis omnibz nihil nisi dñm et ab eo solo bona expecto. Et cōuertens se ad illū quem expectans diligit ei dicit. (et substantia mea) scz meritorz et premiorum (apud te est). Possessiones enī et diuitie iustorū nihil preter deū cupiscentiū: reseruantur apud deum. S; quia nemo sine peccato est ideo

Ab omnibz iniquitatibz meis erue me: obprobriū insipienti dediti me.

Ab omnibz iniquitatibz meis erue me) tam cogitationis q̃ locutionis et opīs: tam ab occultis q̃ ab alienis: tam a venialibus q̃ a criminalibz: remittendo mihi culpas et penas p̃ eis meritas. et qz terrena contemno et sola inuisibilia cōcupisco (obprobriū insipienti) id ē maligno de eternitate nō satagenti et me psequenti (dedit me) qz mali illudunt bonis factis hoīm: et stultus irridet bonos mores aliorz. **U**n apls. spectaculū facti sumus mūdo et angelis et hominibus. Sed habitus obprobrio

Obmutilui et nō apui os meū: qm̃ tu fecisti: amoue a me plagas tuas.

Obmutilui) i. tacui. nō egi p̃tentiose cōtra aduersarios oēm exhibens patientiā (et non aperui os meū). i. non egi murmure cōtra te: sed cū silentio et patientia oīa ptuli. et qm̃ tu fecisti) et hec ita constituisti (amoue a me plagas tuas). i. grauedinē penarū et flagellorū: q̃bus me affligi pmittis. vt nō succumbā vel tenter supra id qd̃ possum. **S**icut enī tuū est ferire peccatōrē ex iusticia: sic tuū est p̃cere ex misericōdia. nec enī tñ iustus es sed etiā misericors. **E**t necesse est vt amoucas qz

In fortitudine manū tue ego defeci i increpatōibz: ppter iniquitatē corripuisti hoīez.

In fortitudine manus tue) vindictis. i. a forti vindicta p̃tatis tue facta (in increpatōibz) id est tuis duris punitōibz (ego defeci) quasi nō potens sustinere. **P**er hoc q̃ dicit in increpatōibz notat deū vindictā suam ad hoc facere vt retrahat hoīem a peccato. nam flagellum medicina est p̃tra peccatū. **I**n eo ergo q̃ flagellat increpat nos qz peccauimus. vnde adiūgit (ppter iniquitatē corripuisti hoīez)

vt corripiendo erudires: aliter enī iniquitas incurata in peius tenderet. **Q**uia

Et tabescere fecisti sicut araneā aīam ei: verū tamen vane p̃turbatur oīs homo.

Et tabescere). i. infirmari et hūiliari (fecisti aīam eius) ad erudiendā eam (sicut araneā) q̃ nihil est tabidius que leuiter tacta cadit. i. fecisti vt aīa eius infirma fieret et hūiliata superbiam deponeret. **S**upbia enī et fortitudine quadam homo dupliciter eruditur humilitate et infirmitate vt nō de se p̃sumat (verū tamen) licet tante sit fragilitatis et miserie nihilominus (vane). i. p̃ vanis appetendis et acquirendis inutiliter (cōturbatur) et inquietatur (oīs hō). i. tota multitudo hoīm carnaliter viuentiū. **E**t ne p̃ vanis cōturbetur

Exaudi orōz meā dñe: et deprecatōz meā: auribz p̃cipe lachrymas meas.

Exaudi orōem meā dñe) p̃ bonis adipiscendis (et deprecatōz meā) p̃ malis amouendis. et ne putes tñ verbis orare addit (auribz p̃cipe lachrymas meas) misericorditer suscipiendo eas. **E**t bñ dicit (auribz p̃cipe) qz lachryme pondera et vim vocis habent. lachryme ad orōem sunt sicut pluuie ad semē: et faciūt in p̃cibz violentiā ad mouendā misericordiam. **Q**uanto quisqz sanctior est tanto yberiores lachrymas in orōne habet. vbi lachryme sunt ibi diuinus ignis accendit. **E**t quia oro et deprecor

Ne fileas qm̃ aduena ego sum apud te: et pegrinus sicut oēs p̃res mei.

Ne fileas). i. ne dissimules te audire nō respondendo p̃titioni mee: sed fac vt audias te dicentem mihi in corde: modo salus tua ego sum. vel. remissa sunt tibi peccata tua. qm̃ (advena ego sum apud te) translatus de ciuitate babilonie manēs apud te et seruiens tibi q̃ tidie. nec tñ adhuc in ciuitate tua sum: ppter ea subdit. (et pegrinus) nō eligens vel habēs hic sedem: s; semp patriā querens. **N**ō enim habemus hic manentē ciuitatē: sed futuram in celo requirimus. et q̃dū sumus in corpore pegrinamur a dño. (sicut oēs p̃res mei) fuerunt qz hinc migrauerunt. **E**t quia etiā sine dubio migraturus sum

Remitte mihi vt refrigerer priusquam abeam: et amplius non ero.

Remitte mihi) debita mea scz culpā et penam meritā. (vt refrigerer) in p̃scientia mea p̃ tuā p̃solationē vt exonerata sit estu sollicitudinis peccatorū meorū (priusqz) ab hac vita (abeam) ne cum peccatis eam (et amplius nō

ero) in illo vero esse quod est cum deo si nō remissis peccatis hinc abiero. Alii enī nō esse dicuntur: qz nō habent verum esse. Vel (amplius non ero) in statu merendi: et ppter hoc nūc est tps remittendi qz post mortem nō est peccati remissio nec valet cōfessio: vnde antequam vite subueniendū est infirmo: ante laudationem sententię prouidendum est reo. ante clausurā ianue festinandū est pegrino.

T Custodi dñe viam nrām. **Oratio.** ne delinquamus in lingua vt in meditationibus nrīs spūali igniculo ardescere ea thesaurizemus in seculo que retribuente te capiamus in perpetuum. Per do.

Psalms de aduentu christi in carne et veteris sacrificij immutatione: de euangelice legis promulgatione: et p fidelium bono statu supplicatione. ps. xxxix.

Expectans expe-

ctavi dñm: et intendit mibi.

Auctor psalmi pphā dauid. **T**itulus talis est. In finē ps dauid. Hoc est ps ille dirigens nos in finē. i. in nouū testamentum consummans: agit enī de mutatiōe veteris testamenti in nouū. attribuitur dauid. i. christo: scz capiti et membris. Quia ergo supra egit de transiliente et alios ad sui imitationem inuitante: nūc exemplo ecclesie deum pseueranter expectantis admonet laborantes in vinea vt nō ante finem laboris querāt denarium s; bene opando ei primis salutis necessaria pdicando: et sine intermissione orando: deum expectent remuneratōre. **M**ateria: expectatus aduentus christi in carne et veteris sacrificij immutatio: euangelice legis promulgatio: et p fidelium bono statu supplicatio. **I**ntentio: psuadere ad fidem christi accedere: et fideles de tāto bñficio gratos esse. **S**ententia in generali: ppheta in isto psalmo primum inducens ecclesiā expectasse deū et accepisse eum: et ab eo nouū testamentū: in psona fidelium circa mysteriū incarnationis agit gratiarum actōnem. **D**einde in psona christi ponit huius mysterij rōnem: et tandem p bono statu corporis sui mystici deprecationem. **S**ūia in speciali: **E**t qz difficile erat iudeos a consuetis ceremonijs et gentes ab idolatria reuocare ad nouū testamentum: vtitur auctoritate antiquoz patrum dicens. (Expectans expectavi) non hoīem qui fallere et falli pōt et qui mecum indiget nec aliud sed (dñm) qui saluare potest. i. cum magno desiderio et assidue expe-

ctavi christi aduentum in pmissione pphetarum. q. d. ita expectavi dñm vt quidie essem expectans eum. **T**alis geminatio ad exprimendum intensum affectū frequēs est in ideoma te hebreo. (et) qz pseueravi (intendit mibi). i. ad vtilitatē meam scz prestando grām suam. **Q**uomodo autem dominus ei intendit exponit cum subiūgit

Et exaudiuit preces meas: et eduxit me de lacu miserie et de luto fecis.

Et exaudiuit veniendo in mundū (preces meas) quib; expectans nō cessauit (et eduxit me) p suam et aploz pdicationē (de lacu miserie). i. de ceca et tenebrosa pfunditate erroris que hoīes cecos facit. (et de luto fecis). i. de concupiscentijs carnis et desiderijs terrenis que animas reddunt lutulentas corā dño et in imo iacentes.

Et statuit supra petrā pedes meos: et direxit gressus meos.

Et statuit. i. firmavit per fidem (supra petram) scz seipm (pedes meos). i. sensus et affectus meos qui prius cū diabolo erant. q. d. totū sensum et affectū in se posuit cōtemptis tpalib; ne ab huius seculi nutare impulsib; (et direxit) in via mori ne ad eum veniendo post tergū et retro aspiceret. (gressus meos) id est operum et actū meoz. **P**rius de lacu prauitatis educitur: deinde in petra solidatur: et post boni opis gressus diriguntur. et sic ad predicandū alijs dignus efficitur. vnde sequitur

Et immisit in os meū canticū nouum: carmen deo nostro.

Et sic (immisit in os meū canticū nouū) scz pdicationē noui testamēti qd ipse nouus homo attulit et de nouo cantatur scz de eius incarnatione: passionē: resurrectionē: ascensionē et hmoi. et a nouo ppho: qz nemo nisi inuatus cantare psumit: quodq; innouat et nouum hoīem facit: ac nouitatē vite docet. canticum dico (carmen). i. laudem vel hymnum scz gratiarum actōis p beneficio diuine miserationis (deo nrō) qd ad magnā dei ptnet laudem. **E**t quia hoc canticum et carmine audito multos ad fidem cōuersuros vir sanctus vidit ideo adiunxit.

Videbunt multi et timebunt: et sperabunt in domino.

Videbunt p fidem (multi) qui ceci erāt et de deo nihil intelligebant quia attendentes et imitantes cantici noui cantores illuminati sunt (et timebunt) qz se pccatores intelligent

et penitentiam a gentibus et sperabunt in domino) remissionem peccatorum consequi ab eo. Videbunt ergo credentes: timebunt penitentes: sperabunt celestia appetentes. Ecce fides: spes et caritas quibus colitur deus et efficitur homo beatus. unde et subditur

Beatus vir cuius est nomen domini spes eius: et non respexit in vanitates et insanias falsas.

Beatus vir cuius est nomen domini. scilicet iesu christi quod est saluator (spes eius). i. qui non temporalia sperat ab eo sed illud quod eius nomen indicat scilicet salutem (et non respexit in vanitates) huius mundi scilicet appetendo temporalia et terrena que vana sunt et transitoria. (et insanias falsas) que sunt in voluptatibus huius seculi que fallunt et decipiunt. Vel (insanias falsas) errorum ut idola adoraret: que fallunt et falsos faciunt. Unde conuertens se ad dominum ut corda talium similiter ad ipsum conuertat ait.

Multa fecisti tu domine deus mirabilia tua: et cogitationibus tuis non est qui similis sit tibi

Multa fecisti tu domine deus meus mirabilia tua in corporalibus et spiritualibus. Fecisti enim celum et terram et omnia que in eis sunt et in cogitationibus tuis quibus illa mirabilia fecisti et quibus omnia disponis. i. in sapientia tua et consilio (non est qui similis sit tibi.) Quis enim cognovit sensum domini aut quis consiliarius eius fuit? Quasi diceret: hec tua mirabilia opera tam visibilia quam invisibilia et tua incomprehensibilis sapientia predicant te solum esse colendum: amandum et appetendum: non istas vanitates et insanias falsas. Deinde loquitur christus ad patrem patrum in persona sua partium in membris. d.

Annunciaui et locutus sum: multiplicati sunt super numerum.

Annunciaui mirabilia tua prius per patres (et) nouissime (locutus sum) per membra ipsum et per apostolos (et) multiplicati sunt) credentes (super numerum) saluandorum qui creatus est. Multi enim audita predicatione venerunt ad societatem credentium qui non sunt in numero electorum. teste veritate que ait Multi sunt vocati pauci vero electi. grana admissetur et palee: sed grana sunt pauca palee multe. Fuit autem necessitas loquendi cum non sufficerent legalia quia

Sacrificium et oblationem nolui: aures autem perfecisti mihi.

Sacrificium et oblationem veteris legis (nolui) ulterius postquam veritas est exhibitata (aures autem perfecisti). i. perfectas fecisti (mihi) ad intelligendum quid velles: et ad obediendum quia fuit obediens deo patri usque ad mortem. q. d. fecisti me tibi bene obediens. vel promissam exegisti a me obedientiam. Perfecit autem nobis aures deus ut quod de lege audimus spiritualiter intelligamus. vel quod ad obediendum ei per omnia perfecti sumus. Deinde hunc versum magis exponit

Holocaustum et pro peccato non postulasti tunc dixi ecce venio.

Holocaustum quod maius est (et). i. etiam (pro peccato non postulasti) sicut ante petebas. Hoc distat inter sacrificium et holocaustum: quod hostie pars aliqua deo oblata sacrificium dicebatur: holocaustum autem totum incensum erat. scilicet quando tota hostia in sacrificio incendebatur. Sed dominus nec munera nec maiora veteris legis sacrificia requirit cui non iam umbra sed veritas grata existit. Et quia hoc nolui (tunc dixi) ego christus (ecce) statim (venio) in carne ad offerendum sacrificium acceptissimum. q. d. ipse est ut veniant promissa quia auferuntur promittentia. Nam

In capite libri scriptum est de me ut facerem voluntatem tuam: deus meus volui et legem tuam in medio cordis mei.

In capite et principio (libri) huius scilicet psalmodi (scriptum est de me) in primo psalmo videlicet ibi. Sed in lege domini voluntas eius. (ut facerem voluntatem tuam). i. ut impleam obedientiam a te mihi iniunctam offerendo me ad mortem pro vita hominum. et sicut scriptum est ita o (deus meus volui) ut facerem tibi placitum (et legem tuam) scilicet euangelicam volui vel habui (in medio cordis mei). i. plene per iugem meditationem. unde et in eodem psalmo dicitur. et in lege eius meditabitur die ac nocte. Nec solum habeo in corde sed insuper.

Annunciaui iusticiam tuam in ecclesia magna: ecce labia mea non prohibebo domine tu scisti.

Annunciaui alijs pro me et per apostolos iusticiam tuam. i. ex te esse non ex lege. Vel (Annunciaui iusticiam tuam) scilicet legem euangelicam que iusticiam continet perfectam (in ecclesia magna scilicet vniuersali per totum orbem diffusa: non parua ut fuit prius. (ecce labia mea non prohibeo) loqui ut timore taceam. q. d. si aliqui voluerint prohibere ego tamen non tacebo. Vel (labia) dicit apostolos per quos loquitur: quos non prohibuit sed omnibus

predicare precepit (dñe) quies cognitor cor-
dis et testis pscenie (tu scisti) et nosti qz ita est.
Testem ad hoc deū inuocat vt nulla in iudi-
cio excusatio fieri valeat

Iusticiā tuā nō abscondi in corde meo:
veritatē tuā et salutare tuū dñi.

Iusticiā tuā). i. fidem. iustus enī ex fide
viuit. vnde credidit Abraham deo et repu-
tatum est ei ad iusticiā. (nō abscondi in cor-
de meo). i. nō tenui in secreto sed potius alijs
diuulgavi. (veritatē tuā) qua implesti pmi-
sum de me patribus factū seu pmissionū exhi-
bitionem (et salutare tuū). i. saluationē et sa-
lutem quā p me fecisti. **Vel.** (veritatē tuam et
salutare tuum). i. christū qui est veritas et sa-
lutaris scz incipm a te missum p salute hoim
(dñi). i. pdicaui et venisse alijs nunciaui.

Non abscondi misericordiā tuam et ve-
ritatem tuam: a concilio multo.

Non abscondi et celauī (misericordiā tu-
am) qua peccata donas et remittis (et verita-
tem tuā) qua premia que pmitis et penas q̄s
minaris adimplet et reddis (a concilio multo)
id est a congregatōne multa timens ppter cōci-
lium et multitudinē mibi et meis aduersan-
tium quin eam publice diuulgare et in tota
plebe p me et meos annunciare. Deinde orat
christus p bono statu corporis sui mystici. d.
Ego quidem nō celauī misericordiā tuā et
veritatem tuā a multis

Tu autē dñe ne longe facias miseratōes
tuas a me: misericōdia tua et veritas tua sp
susceperunt me.

Tu autē dñe). i. tu deus pater (ne longe fa-
cias). i. noli remouere ne sint sine effectū (mi-
serationes) et misericōdias (tuas a me). i. a corpe
meo mystico et a saucijs membris meis ne p-
mancant in peccatis. Quisquis se sentit elon-
gari a dño p prauam vitā: p malam volunta-
tem: dicat deuote: dicat lachrymabiliter: **Tu**
autē dñe ne longe facias miseratōes tuas a
me. Ego miser tu misericors multe sunt mee
iniquitates sz supant tue miseratōes (mise-
ricordia tua) qua bonus es et te amo. (et veri-
tas tua) qua iustus es et te timeo (semp susce-
perunt me) ducendū ad te. Attendi qz miseri-
cors es: attendo qz verax es. Amo misericor-
dem et timeo veracē. et sic amor et timor que
semp aspicio ducunt me ad te. Et necesse est
vt non elongeris

Quā circūderunt me mala quoz nō est
numerus: cōprehenderunt me iniquita-
tes mee et non potui vt viderem.

Quā circūderunt me). i. meos (mala quo-
rum nō est numerus) apud hoīes innumera
sunt peccata: innumerabiles sunt negligētie
et tentatōes que vndiqz circūdant vndiqz im-
pediunt christifideles (cōprehenderunt et illa
queauerūt me) ipso actu (iniquitates mee) q̄s
bus pressus oculis mentis videre nō potest
vnde sequitur (et nō potui vt viderem). i. nō
potuerūt mei aliquo conatu efficere vt viderem
ea mentis oculis et intelligerem in quan-
ta cecitate essent. **Intantū cōprehendūt nos**
iniquitates nre vt etiā si velimus euadere si-
ne adiutorio nō valemus. **In tantā etiā ceci-
tatem venimus vt nosmetipsos ignoremus.**
nec patrata mala dep̄bendimus. **Ex amissio-
ne autē luminis creuit multitudo iniquitatis**
ideo adiungit

Multiplicate sunt sup capillos capitis
mei: et cor meū dereliquit me.

Multiplicate sunt) scz iniquitates mee (sup
capillos capitis mei) id ē innumerabiliter et
plusqz scirem numerare. **Caue ergo si vita-
sti grauiā ne obruaris minor peccator are-
na.** **Minima quidē videntur sed multa sunt**
(et cor meū). i. ratio mea. (dereliquit me) hoc
est virtus cordis mei defecit et nō est idoneus
ad cognoscendū se. **Quotiēs mēte vagamur**
foris delectamur terrenis. ppria nra studia
relinquimus atqz inania vel agimus. vel lo-
quimur. vel cogitamus: totiens cor nrm de-
relinquit nos. **Quotiēs nō cogitamus deū:**
vel ea que ad vtilitatem ptinent aīaz: totiens
amittimus cor nrm. **Congrue ergo sequitur**
hec oratio qua dicitur.

Complaceat tibi dñe vt eruas me: dñe
ad adiuuandū me respice.

Cōplaceat tibi dñe). q. d. in voluntate tua
est qz si vis potes (vt eruas me). i. corpus me-
um mysticū a tot et tantis malis et maloz p-
plexitatibz. **Uñ ait. cōplaceat.** nō enī ex meri-
tis sed solo bñplacito suo: sola grā: sola boni-
tate sua iustificat deus hoīem. **Miseretur no-
bis pius dñs qz ei sic placet nō qz nos merui-
mus (dñe ad adiuuandū me respice).** i. vt mi-
sericorditer respiciendo adiuues in bonis vt
nō tm̄ desistant a malo sed etiā faciant bonū.
respectus enī dei auxiliū nrm est. **De iniquā
respice.** **Cōtra autem**

Cōfundantur et reuerent filii qui que-
runt aīam meā vt auferāt eam.

Confundant) pfusione bona vt erubescāt
de malis et pñiam agant et timētes (reuerentur).
i. ex timore reuereri et reuerentiā habere

cogantur (simul) mente et corpore (qui querunt
aiam meam). i. vitam meam et meorum fidelium
insidiando (ut auferant eam) interficiendo: non
ut imitentur sed ut perimant. quod non possunt fa-
cere nisi te permittente. Multi quesierunt aiam
christi qui gausi sunt cum aiam posuit: sed con-
fusi cum ea recepit. Multi adhuc querunt cor-
pus christi et aias perdere: qui aut modo peni-
tendo confundentur: aut eternam confusionem
postmodum patientur.

Reuertantur retrorsum et reuereantur:
qui volunt mihi mala.

Auertantur retrorsum) et sequantur per humili-
tatem et obediendo qui precibant per superbiam
et trahendo. (et reuereantur). i. timeant et hono-
rent deum et sic conuertantur a mala volunta-
te (qui volunt mihi) et meis (mala) me et meos
persequendo. vel qui cum bene dicunt tibi mala vo-
lunt non solum qui faciunt. Et qui bona dicit
malo aio et qui mala dolose laudando: vterque
malus est et cauendus. vñ adhuc subditur.

**Serant confestim confusionem suam: qui
dicunt mihi euge euge.**

Serant) ut magnum pondus (confestim) ne-
diutius ingranetur malum eorum (confusionem suam)
ut cito redeant ad penitentiam (qui dicunt mihi
euge euge). i. bene bene: gaudentes de mea des-
tectione et insultantibus irrisorie vel applauden-
tes mihi quasi bono aio adulatorie et dolose.

In his tribus versibus notantur tria genera per-
secutorum. Primo illi qui aperta persecutione ser-
uos dei conantur occidere. Tales fuerunt illi qui
perprehenderunt iesum et qui in cruce posuerunt
eum. Secundo qui nondum persequuntur aperte sed
odium et inimicitias gerunt in corde: et quicquid
simulationibus conantur decipere: quicquid effrenan-
tur in verba malicie. Tales fuerunt iudei ad-
uersus dominum. Tercio illi qui deridere solent re-
ligionem et simplicitatem iustorum. Tales etiam fue-
runt in passione christi. Isti omnes in ipsius cor-
pore adhuc perseuerant. Sicut autem non se vindi-
cavit de illis dominus sed per eis orauit: sic nos non
debemus de inimicis querere vltionem: sed hu-
miliem perferre oronem quemadmodum et ipse nos
bis precepit: ita illi. Et contra

**Exultent et letentur super te omnes que-
rentes te: et dicant semper magnificetur
dominus qui diligunt salutare tuum.**

Exultent) exterius in corpore (et letentur) inte-
rius in spiritu seu mente non in se nec in vanis rebus
huius seculi: sed (super te) et in te ut qui gloriatur
in domino gloriatur. (omnes querentes) per fidem et di-
lectionem (se) principaliter non tua nisi propter te.

Semina merces nobis promissa est a domino scilicet im-
mortalitas corporis atque anime beatitudo. pro-
pterea gemina exultatione precipimur gaudere
cum dicitur exultent et letentur. Exultare enim
ad corpus pertinet: letari vero ad animam. (et dicant)
ore cordis et corporis (semper) tam in aduersitate
quam in prosperitate (magnificetur dominus). i. in laude
magnus predicet de bonis eius (qui diligunt
salutare tuum) scilicet me christum filium tuum quem
misisti pro salute hominum: qui per merita sua salua-
ri se non confidunt. hoc illi de te dicant.

**Ego autem mendicus sum et pauper: do-
minus sollicitus est mei.**

Ego autem in membris meis (mendicus sum
et pauper). i. non est quod in me laudetur et me.
Mendici domini sumus ad ianuam misericordie sue se-
demus mendicamus salutem nostram et clama-
mus. Adueniat regnum tuum et da nobis panem
nostrum et libera nos a malo. Pauperes enim su-
mus nihil a nobis habentes et nobis insufficie-
tes. Et sequitur consolatio: sed (dominus sollicitus est
mei). i. curam mei habet ministrans mihi et sa-
luti mee necessaria. Ecce magna spes: si enim do-
minus est sollicitus nos secum sumus. Et con-
uertens sermonem ad dominum dicit

**Adiutor meus et protector meus tu es:
deus meus ne tardaueris.**

Adiutor meus) et coopator in bonis et ad-
ea me promouendo. (et protector meus) et libera-
tor a malis et ab eis me preseruando (tu es) so-
lus non alius (deus meus ne tardaueris) mihi
auxiliari et assistere in predictis et fac ne diu sum
in malis sed cito subuenies presta auxilium ne de-
ficiam in eis. Quamdiu te non video: non possi-
deo mendicus et pauper sum: nihil extra me mi-
hi sufficit: tu expectatio mea noli morari vna
hora desiderari et estuanti: longa mora est de-
us meus ne tardaueris.

Domino.

Expectatio tuorum unica famulorum deus quem
venturum in mundum caput libri principalis
edocuit: insere precamur legem tuam in medio cor-
dis nostri ut tuas iusticias annunciantes ab im-
minentibus periculis eruiamur. Per do.

**Psalmus de Christo deo filio et homine
credendo secundum humanitatem iniuriato et
passo ac per diuinitatem resuscitato et glori-
ficato.** ps. xl.

Beatus qui intelli-
git super egenum et pauperem: in die ma-
la liberabit eum dominus.

Auctor psalmi propheta David. Titulus
b 3

talitatis est. **I**n fine intellectus filijs **Thore.** **H**oc est intellectus psalmi huius tendens in finem: id est in christum. attribuitur filijs **Thore** id est filijs crucis qui **Christum** et si pauperem et mortuum credunt tamen non tamen hominem: sed etiam verum deum. **S**upra ergo ostendit ecclesiam expectasse et accepisse **Christum**. hic monet omnes ut non tamen eum hominem credant: sed etiam deum. **M**ateria: christus deus et homo et utilitas promissa credentibus ipsum secundum humanitatem iniuriatum et passum: et per dei tatem resuscitatum et glorificatum. **I**ntentio: admonere nos credere **Christum** mediatorem dei et hominum: hominem simul et deum esse. **S**ententia in generali: **Propheta** in isto psalmo agit de beatitudine credentium et confitentium christum verum deum esse ac de eius passione et resurrectione. **E**t prius propheta in sua persona loquitur et post inducit christum loquentem et in membris et in se. **S**ententia in speciali: **Aut** ergo propheta. (**Beatus** qui intelligit super egenum et pauperem) scilicet christum id est qui sic videt eum in habitu egeni et pauperis et sic credit eum hominem ut etiam intelligat eundem esse deum. **P**otest etiam hoc referri ad membra christi super que intendendum est ut eis subueniatur quod et ad christum pertinet qui dicit esuriui et sitiui: et nudus: et peregrinus: et infirmus: et in carcere fui. his gradibus procedat christianus. **P**rimo intelligat christum secundum hominem egenum et pauperem et quod paupertas et infirmitas eius exemplum nobis tribuit humilitatis patientie: obedientie mansuetudinis: charitatis et se ei in his confortet quantum potest. **D**einde intelligat in christo super humanitatem et infirmitatem eius aliquid aliud scilicet diuinitatem illius: et hoc per fidem: per dilectionem: per honoris exhibitionem. **S**ecundo intelligat se egenum et pauperem per humilitatem. **T**ercio proximum per beneficii collationem. **E**t exponit beatitudinem subiungens huius intellectus fructum: (in die malorum) scilicet in die ire et iudicii (liberabit eum dominus) ab omni malo et a potestate diaboli et transfert eum in libertatem glorie filiorum dei. **I**nterim autem largiendo et alia beneficia.

Dñs conseruet eum et uiuificet eum: et beatū faciet eum in terra: et nō tradat eū in aīam inimicōꝝ eius.

Dominus conseruet eum scilicet huiusmodi intelligentem inter pericula et tentationes huius laboriose vite et nō sinat eum perire nec

permittere tentari supra quod potest ferre. (et uiuificet eum) suo spiritu et gratia in interiori homine ut quondam iustus et purius uiuat in deo (et beatum faciet eum in terra) hac: spirituales virtutes largiendo: et etiam in terra uiuentium ubi est vera beatitudo (et nō tradat eum in animam) id est in voluntatem et si in manus inimicorum eius: corporalium et spiritualium ut scilicet possint eum facere suis iniquis uoluntatibus obedire vel aliquatenus cōsentire. hec optatio et oratio promissio est et similiter que sequitur.

Dñs opem ferat illi super lectum doloris eius: vniuersum stratum eius versasti in infirmitate eius.

Dominus opem sue gratie diuine (ferat) et det (illi) scilicet intelligenti (super lectum doloris eius) id est super infirmitatem carnis que animam piam grauat et dolorem ei ministrat. **I**n ea enim animus pius gemit tanquam paralyticus in lecto: impius uero gaudet et requiescit. **F**erat inquit opem: eum ne labatur subleuando et ut quasi sanatus paralyticus portet lectum: imperando carni nō seruiendo. **S**ed unde dolor exponit conuertens sermonem ad deum et dicit. quia (vniuersum stratum) et lectum (eius) scilicet hominis. id est omnem sensualitatem que in paradiso erat substrata rationi ac lectus leticie et quietis (versasti) id est versari permisisse per contraria ut modo repugnet et dolores inferat: et hoc (in infirmitate eius) scilicet hominis. id est propter infirmitatem et peccatum quod infirmatus est preuaricando. **S**ciens ergo homo se pati. hic propter peccatum conuertat se et dicat.

Ego dixi dñe miserere mei: sana animam meam quia peccaui tibi.

Ego dixi scilicet confitendo peccata mea non abscondi ea: non tacui confessionem o (domine miserere mei) ita scilicet (sana animam meam) scilicet auferendo ab ea peccati sui reatum quia nullo modo excuso peccatum sed accuso dicens (quia peccaui tibi) id est coram te vel contra te et rationem tibi redditurus de peccato. **V**ere humilitatis indicium est culpam suam recognoscere atque eandem voce confessionis aperire. **I**deo precipit dominus ut peccata nostra sacerdotibus confiteamur ut videlicet confitendo humiliemur et ut per humilitatis meritum percipiamus remissionem peccatorum. **O** beata confessio quanti per te mundantur: sanantur: iustificantur. **D**einde loquitur in persona christi. q. d. **T**alia dicit amici. **S**ed

Inimici mei dixerunt mala mihi: quan-
do morietur et pibit nomē eius.

Inimici mei) scilicet iudei me hominem tñ
non deum esse credentes (dixerunt mala) et fal-
sa (mihi) id est de me scilicet hec (quando mo-
rietur) iste qui predicatione et miraculorū ope-
ratione totum mundum trahit post se (et peri-
bit nomen eius: de terra vt nullus eum con-
fiteatur et deleatur eius memoria nec sit de eo
fama. hec dixerūt quia tediosus et grauis erat
eis ad videndum. Dec specialiter de Christo
dicta sunt sed et de membris dici possunt nam
et hodie fit tribulatio vt nomen Christi extin-
guatur sed post mortē suam et suorum magis
creuit ecclesia et admirabile factum est nomen
eius. Et non solum aperti inimici sed etia qui
simulabant se amicos esse dixerunt mala. Un-
de sequitur

Et si ingrediebatur vt videret. vana lo-
quebatur cor eius: congregauit iniqui-
tatem sibi.

Et si ingrediebatur) aliquis fraudulentus
et insidiator scilicet iudas (vt videret) id est ex-
ploraret quid posset reprehendere et accusare:
non quid posset imitari. (vana loquebatur cor
eius) cogitando et tractando de mea morte et
sic (congregauit) et cumulauit (iniquitatem) pa-
rans calumniam quam ibi debebat deponere
et hoc sibi id est in malum et damnum suum:
qui sibi nocet non mihi. Melius enim ei erat
si natus non fuisset. Vel (vana) id est ficta (lo-
quebatur) ore: et cor eius congregauit iniqui-
tatem sibi) cogitans insidias. Et qz intrauit vt
exploraret et mala in corde concepit

Egrediebatur foras: et loquebatur in id-
ipsum.

Egrediebatur foras) ad iudeos et contra-
rios vt fieret apertus inimicus (et loquebatur
in idipsum) scilicet vanitatis et iniquitatis id
est falsa et vana que gestabat in corde. Vel (in
idipsum) id est vno consilio et vna conspirati-
one cum contrariis tractando de mea venditi-
one et morte. Quod passum est caput: patien-
tur et membra. Tales enim multi inueniun-
tur intra societatem fratrum qui appetunt ex-
plorare defectus aliorum ac cogitantes et lo-
quentes praua congregant iniquitatem sibi: et
ad detrimentum suum si id quod inutile et va-
num est cor nostrū delectabiliter meditatur id
ipsum et lingua nostra libenter loquitur. Si
vis scire de fratre quale cor habet attende vn-
de libentius et frequētius loquatur. Ex abun-
dantia enim cordis os loquitur. Egredius iu-

das locutus est ad iudeos. Sed quid illi
aduersum me susurrabant omnes ini-
mici mei: aduersum me cogitabant mala
mihi.

Aduersum me susurrabant) inuicem in aus-
ribus de me murmurando non audentes con-
silia detegere qui socij sunt in scelere. quasi dice-
ret. que aduersa et nociua mihi erant secretis cō-
silijs et cogitationibz exquirebant (omnes ini-
mici mei) scilicet scribe et pharisei et alij (aduer-
sum me cogitabant mala mihi. id est delibera-
uerunt in cogitatione quod malum mihi infer-
re possent et si quis amplius alio inueniret. ma-
la dico scdm quod intendunt cum potius sibi
mala essent. Et tandem

Verbum iniquum constituerunt aduer-
sum me: nunquid qui dormit nō adiciet
vt resurgat.

Verbum iniquum constituerunt) et confir-
mauerunt (aduersum me) quia ordinauerunt
me occidi: et mortuum in sepulchro custodiri.
Ipsi ita: sed (nunquid qui dormit) et moritur
sponte et voluntate (non adiciet) id est apponet
vel addet morti sue (vt resurgat) propria virtu-
te et potestate. quasi diceret. qui habet potesta-
tem ponendi animam nōne habet et resumen-
di eam. Non enim mortuus est necessitate vel
inuitus s; sponte dormit cito euigilaturus nec
mirum si iudei inimici talia faciebant contra
me.

Etenim homo pacis mee in quo spera-
ui: qui edebat panes meos magnifica-
uit sup me supplantationem.

Etenim) etiam (homo pacis mee) scilicet iu-
das cum quo pacem habebam et qui se paci-
ficum simulabat (in quo speraui) scdm estima-
tionem hominum: vel de quo ostendi q in eo
considerem committens ei custodiam loculo-
rum (qui edebat panes meos) mecum in men-
sa cum alijs discipulis (magnificauit) id ē ma-
gnificam fecit (sup me supplantationem) et de-
ceptionem. quasi maiorem se faciens me: con-
tempsit et vilificauit me tanqz conculcandum
ab eo et calcare me voluit tradendo me iudeis
vt essem totaliter deiectus et conculcatus per
mortem. Sed quicquid cogitauerunt prodi-
tor et persecutores.

Tu autem dñe miserere mei et resusci-
ta me et retribuas eis.

Tu autem domine) deus pater vel tota tri-
nitas (miserere mei) id est fac mecum scdm mi-
sericordiam tuā in hoc scilicet (et resuscita me) a

morte animam corpori reuincendo et non dimittendo animam meam in inferno nec corpus in sepulchro. Christus ut homo petis qui ut deus facit quod petis (et retribuam eis) penas debitas pro commissis in presenti ut locum et gentem amittentes dispergantur et in futuro ut secundum merita recipientes damnentur. Qui vere facies quia

In hoc cognoui quoniam voluisti me: quoniam non gaudebit inimicus meus super me.

In hoc scilicet (quoniam voluisti me) id est quod semper acceptus voluntati tue placui tibi. Cognoui et fiduciam habui (quoniam non gaudebit inimicus meus scilicet populus iudeus super me) quasi me superato. id est quod mere suscitabis unde non gaudebunt sed potius dolebunt. Gausi enim sunt de morte et tristi de resurrectione. Vel (In hoc cognoui) experimento (quoniam voluisti me). id est diligis me (quoniam non gaudebit inimicus meus super me) non resuscitato. id est quoniam resuscitabis me. In hoc enim quod resuscitat apparet patris dilectio. Deinde affirmat quod orauit. d.

De autem propter innocentiam suscepisti: et confirmasti me in conspectu tuo in eternum.

De autem flagellatus sine merito occisus sine debito (propter innocentiam) id est propter meritum innocentis vite et immunitatem a peccato (suscepisti) sanandum sicut medicus egrotum (et confirmasti me) dando immortalitatem et impassibilitatem. (in conspectu tuo) id est in maiestate et diuinitate tua vel in presentia tua (in eternum) ut ultra non moriar qui in conspectu hominum et ad tempus infirmasti me prius. Vel (suscepisti) in resurrectione de morte ad vitam (et confirmasti me) gloria immortalitatis (in conspectu tuo) mansurum tecum. Et inde laus tibi et gratiarum actio. unde sequitur.

Benedictus dominus deus israel a seculo et in seculum: fiat fiat.

Benedictus et laudatus sit (dominus deus) id est tanquam dominator et creator (israel) id est videns eum per fidem et credens eum videre illum per speciem qui intelligunt filium eius deum esse et hominem (a seculo) id est ex quo omnia inceperunt (et in seculum). id est usque in seculum futurum ubi iam omnia eterna sunt. (fiat fiat) hec scilicet laudativa benedictio ab omnibus: quia hec repetitio et geminatio confirmatio est et ostendit hoc ab omnibus esse fa-

ciendum. In hebreo autem habetur amen amen. quod importat veritatem ac fidelitatem et confirmationem.

Oratio. Hostiorum peccaminum mitis indulgeter ne deus: qui indignanter insinuas effugere dicim malum si misericordia subsequatur egeum: ser opem quesumus doloribus nostris: ut dum carnalia delicta clementer arguis mercedinam anime placabiliter largians Per do.

Psalmus de ardenti et feruenti desiderio diuine visionis ac tedio et tristitia dilationis propter moram presentis peregrinationis. Ps. xli.

Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum: ita desiderat anima mea ad te deus.

Auctor psalmi propheta dauid. Titulus talis est. In finem intellectus filius Chore. Hoc est intellectus huius psalmi attribuitur filius Chore id est crucis et Christi: directus in finem id est ad summam beatitudinem peruenire desiderantibus. Dic enim psalmus conuenit omnibus christianis flamma diuine charitatis accensis et deum ardenter desiderantibus. Jam ergo fidelis non solum credens Christum esse deum ut supra monebatur sed etiam intelligens quod non sunt condigne passionibus huius temporis ad futuram gloriam quereuclabitur in nobis hoc intellectu se consolatur quatenus si speret in deo in sua peregrinatione ut eum videre mereatur in perueniente patriam desiderans et miseras huius seculi deplorans. Materia: ardens et feruens desiderium summi boni et diuine visionis ac tedium et tristitia dilationis. Intentio: monere nos presens seculum relinquere et aduersitates huius vite non timere: ac feruenti animo deum desiderare et celestia sola appetere. Sententia in generali: propheta in isto psalmo loquitur in persona perfecti et deuoti considerantis miseriam presentis vite ac totis precordiis suspirantis de presens seculo nequam eripi et ad celestem patriam peruenire habentis cum paulo desiderium dissolui et esse cum christo. Sententia in speciali: Ostendens ergo desiderium suum ait. (Quemadmodum) id est quasi ardens (desiderat) et festinat ceruus serpente perempto et consumpto venire (ad fontes aquarum) propter sitis refrigerium (ita) consumptis victis (desiderat) ardenti desiderio amplius quam ante (anima mea) venire (ad te deus) qui es fons aquarum